

Examensgrunder

Grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning

Kunnande som examen ger

Ledare för ungdomar och gemenskaper planerar, ordnar och leder verksamhet för personer i olika åldrar. Arbetet omfattar handledning, vägledning och stöd för personer i olika åldrar och tyngdpunkten ligger på att öka delaktigheten, jämlikheten och medborgarverksamheten. Inom branschen stöder man och skapar möjligheter till hobbyverksamhet och därtill vill man också utveckla de ungas verksamhetsmöjligheter samt trygga och utvidga deras möjligheter att delta i samhället.

Barnledare arbetar i verksamhetsmiljöer inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen, såsom daghem, familjedagvård och öppen småbarnspedagogik. Barnledaren kan också arbeta med barn i skolåldern och i familjearbetet. Barnledarens arbete omfattar systematisk och målinriktad pedagogisk verksamhet, undervisning, vård och omsorg. Barnledaren har också kompetens inom familjearbete.

Handledaren i kommunikation och teckenspråk främjar i sitt arbete användningen av kommunikationsmetoder som stöder, kompletterar och ersätter talet och genomförandet av de teckenspråkigas språkliga rättigheter.

Den som har avlagt examen kan arbeta med följande uppgifter

Ledare för ungdomar och gemenskaper arbetar i olika handledningsmiljöer, såsom ungdomsarbete, verksamhet i organisationer, skolungdomsarbete och i olika verksamheter för personer som behöver stöd samt inom barnskyddet.

Barnledare har behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik enligt lagen och förordningen om småbarnspedagogik. Barnledaren kan också få behörighet att arbeta som barnledare inom Finlands evangelisk-lutherska kyrka.

Handledare i kommunikation och teckenspråk arbetar med handledning, pedagogisk verksamhet och assistans för personer i olika åldrar. Klienterna är främst personer som behöver stöd i kommunikationen, personer med hörsel- och synnedsättning samt teckenspråkiga. En handledare i kommunikation och teckenspråk har behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik enligt lagen och förordningen om småbarnspedagogik. En handledare i kommunikation och teckenspråk kan också arbeta med handledning i skolgången.

Namn på grunderna	Grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning
Föreskriftens diarienummer	OPH-4389-2023
Utbildningar	Grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning (381241)
Kompetensområden	Kompetensområdet för småbarnspedagogik och familjeverksamhet (1702) Kompetensområdet för handledning av ungdomar och gemenskaper (1700) Kompetensområdet för handledning i kommunikation och teckenspråk (1701)
Examensbenämningar	Barnledare (10102) Ledare för ungdomar och gemenskaper (10200)

Träder i kraft
Pdf skapad

Handledare i kommunikation och teckenspråk (10201)
01.08.2024
28.10.2024

Innehåll

1. Uppbyggnaden av examen.	1
2. Examensdelar.	4
2.1. Professionellt bemötande inom pedagogisk verksamhet och handledning, 20 kp (107282).	4
2.2. Handledning av individer, grupper och gemenskaper, 35 kp (107278).	7
2.3. Främjande av ungas växande och välbefinnande, 30 kp (107281).	9
2.4. Stödjande av delaktighet och socialt stärkande, 30 kp (107284).	11
2.5. Genomförande av pedagogisk verksamhet inom småbarnspedagogik, 35 kp (107294).	14
2.6. Att främja barns utveckling, välbefinnande och lärande, 40 kp (107285).	17
2.7. Arbete med familjer och sektorsövergripande samarbete, 20 kp (107297).	21
2.8. Arbete med familjer och sektorsövergripande samarbete i arbetsmiljön i församlingar inom Finlands evangelisk-lutherska kyrka, 25 kp (107279).	23
2.9. Arbete på ett finländskt teckenspråk, 30 kp (107286).	26
2.10. Användning av kommunikationsmetoder i främjandet av interaktion, 25 kp (107289).	29
2.11. Handledning av elever eller studerande som behöver stöd i kommunikationen, 20 kp (107280).	33
2.12. Handledning i verksamhet för äldre, 15 kp (107293).	37
2.13. Handledning i uttrycksförmåga, 15 kp (107288).	39
2.14. Handledning i kommunikation och interaktion, 15 kp (107295).	41
2.15. Handledning av vuxna som behöver stöd i kommunikationen för att klara sig självständigt, 15 kp (107291).	44
2.16. Skolungdomsarbete, 15 kp (107290).	48
2.17. Handledning i verksamhet för dövblinda och synskadade klienter, 15 kp (107298).	50
2.18. Handledning i motionsverksamhet, 15 kp (107287).	53
2.19. Handledning i natur- och upplevelseverksamhet, 15 kp (107292).	55
2.20. Handledning av personer som behöver stöd, 15 kp (107296).	57
2.21. Handledning i frivillig- och föreningsverksamhet, 15 kp (107283).	60
2.22. Arbete som kräver spetskompetens, 15 kp (106730).	62
2.23. Verksamhet med ansvar för klimatet, 15 kp (106735).	64
2.24. Att fungera i en internationell arbetsmiljö, 15 kp (106734).	66
2.25. Förberedelse för arbetsplatshandledaruppgifter, 5 kp (106731).	68

2.26. Planering av företagsverksamhet, 15 kp (106732).	70
2.27. Arbeta i ett företag, 15 kp (106733).	72
2.28. Kunnande i kommunikation och interaktion (12 kp i svenskspråkig utbildning), 11 kp (106727).	74
2.29. Kunnande i matematik och naturvetenskaper, 6 kp (106728).	97
2.30. Kunnande om samhälle och arbetsliv, 9 kp (106729).	102
3. Bedömning av kunnandet.	115
4. Anpassning och avvikelse.	116
5. Kompetensområdet för handledning av ungdomar och gemenskaper. . .	117
6. Kompetensområdet för småbarnspedagogik och familjeverksamhet. . . .	118
7. Kompetensområdet för handledning i kommunikation och teckenspråk. .	119
8. Bilaga 1. Värdegrund.	120
9. Bilaga 2. Lov och behörigheter.	121
10. Bilaga 3. Examensspecifika krav på hälsotillstånd.	122

1. Uppbyggnaden av examen

Grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning omfattar 180 kompetenspoäng. Examen består av yrkesinriktade examensdelar (145 kompetenspoäng) och gemensamma examensdelar (35 kompetenspoäng). De gemensamma examensdelarna är följande: kunnande i kommunikation och interaktion, kunnande i matematik och naturvetenskap samt kunnande om samhälle och arbetsliv.

I grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning ingår tre kompetensområden och tre examensbenämningar:

- Kompetensområdet för handledning av ungdomar och gemenskaper, ledare för ungdomar och gemenskaper
- Kompetensområdet för småbarnspedagogik och familjeverksamhet, barnledare
- Kompetensområdet för handledning i kommunikation och teckenspråk, handledare i kommunikation och teckenspråk

YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR 145 KP
Kompetensområdet för handledning av ungdomar och gemenskaper 115 kp
Obligatoriska examensdelar 115 kp
Professionellt bemötande inom pedagogisk verksamhet och handledning, 20 kp
Handledning av individer, grupper och gemenskaper, 35 kp
Främjande av ungas växande och välbefinnande, 30 kp
Stödjande av delaktighet och socialt stärkande, 30 kp
Kompetensområdet för småbarnspedagogik och familjeverksamhet 115-120 kp
Obligatoriska examensdelar 95 kp
Professionellt bemötande inom pedagogisk verksamhet och handledning, 20 kp
Genomförande av pedagogisk verksamhet inom småbarnspedagogik, 35 kp
Att främja barns utveckling, välbefinnande och lärande, 40 kp
Valbara examensdelar 20-25 kp
<i>Den studerande väljer som obligatorisk examensdel antingen Arbete med familjer och sektorsövergripande samarbete eller Arbete med familjer och sektorsövergripande samarbete i arbetsmiljön i församlingar inom Finlands evangelisk-lutherska kyrka.</i>
Arbete med familjer och sektorsövergripande samarbete, 20 kp
Arbete med familjer och sektorsövergripande samarbete i arbetsmiljön i församlingar inom Finlands evangelisk-lutherska kyrka, 25 kp
Kompetensområdet för handledning i kommunikation och teckenspråk 115 kp
Obligatoriska examensdelar 115 kp
Arbete på ett finländskt teckenspråk, 30 kp
Användning av kommunikationsmetoder i främjandet av interaktion, 25 kp
Att främja barns utveckling, välbefinnande och lärande, 40 kp
Handledning av elever eller studerande som behöver stöd i kommunikationen, 20 kp
Valbara examensdelar 25-30 kp
Handledning i verksamhet för äldre, 15 kp
Handledning i uttrycksförmåga, 15 kp
Handledning i kommunikation och interaktion, 15 kp
Handledning av vuxna som behöver stöd i kommunikationen för att klara sig självständigt, 15 kp
Skolungdomsarbete, 15 kp
Handledning i verksamhet för dövblinda och synskadade klienter, 15 kp
Handledning i motionsverksamhet, 15 kp
Handledning i natur- och upplevelseverksamhet, 15 kp
Handledning av personer som behöver stöd, 15 kp
Handledning i frivillig- och föreningsverksamhet, 15 kp
Arbete som kräver spetskompetens, 15 kp
Verksamhet med ansvar för klimatet, 15 kp

Att fungera i en internationell arbetsmiljö, 15 kp
Förberedelse för arbetsplatshandledaruppgifter, 5 kp
Planering av företagsverksamhet, 15 kp
Arbeta i ett företag, 15 kp
<p>Examensdel som grundar sig på lokala krav på yrkesskicklighet 5-15 kp</p> <p><i>Examensdelen eller examensdelarna omfattar kunskande som grundar sig på arbetslivets lokala behov och som lämpar sig för fler än en arbetsplats. Utbildningsanordnaren namnger examensdelen utifrån en verksamhetshelhet i arbetslivet och fastställer omfattningen på den i kompetenspoäng. Utbildningsanordnaren fastställer kraven på yrkesskicklighet och bedömning av kunskandet på motsvarande sätt som i de yrkesinriktade examensdelarna.</i></p>
<p>Examensdel från en yrkesinriktad grundexamen, en yrkesexamen eller specialyrkesexamen 5-15 kp</p> <p><i>Till examen kan man välja en yrkesinriktad examensdel eller yrkesinriktade examensdelar som finns fastställda i examensgrunderna. Valet kan ske från grunderna för en annan yrkesinriktad grundexamen, en yrkesexamen eller en specialyrkesexamen.</i></p>
<p>Högskolestudier 5-15 kp</p> <p><i>Examensdelen omfattar högskolestudier som stöder det yrkesinriktade kunskandet.</i></p>
<p>Delområden av gemensamma examensdelar, gymnasiestudier eller andra studier som stöder förutsättningarna för fortsatta studier 1-25 kp</p>
<p>Examensdel eller examensdelar från kompetensområdena inom denna examen 10-30 kp</p>
<p>Examensdel eller examensdelar från yrkesexamen i pedagogisk verksamhet och handledning 10-30 kp</p>
GEMENSAMMA EXAMENSDELAR 35 KP
Kunskande i kommunikation och interaktion (12 kp i svenskspråkig utbildning), 11 kp
Kunskande i matematik och naturvetenskaper, 6 kp
Kunskande om samhälle och arbetsliv, 9 kp
<p>Valbara mål för kunskandet inom gemensamma examensdelar (8 kp inom svenskspråkig yrkesutbildning) 9 kp</p> <p><i>De valbara målen för kunskandet inom de gemensamma examensdelarna omfattar 8 kp och kan vara valbara mål för kunskandet som är fastställda i examensgrunderna eller andra valbara mål som utbildningsanordnaren beslutat om och som stöder målen för kunskandet som är fastställda för den ifrågavarande examensdelen och dess delområden i examensgrunderna. I de valbara målen för kunskandet kan också ingå kunskande som den studerande förvärvat tidigare och som stöder målen för kunskandet som är fastställda för den ifrågavarande examensdelen och dess delområden i examensgrunderna.</i></p>

2. Examensdelar

2.1. Professionellt bemötande inom pedagogisk verksamhet och handledning, 20 kp (107282)

Krav på yrkesskicklighet

Att följa lagstiftning, föreskrifter och anvisningar som styr verksamheten

Den studerande

- följer lagstiftningen, föreskrifterna och anvisningarna inom pedagogisk verksamhet och handledning
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- följer anmälningsskyldigheten enligt barnskyddslagen
- känner till och kan handla enligt en orosanmälan i socialvårdslagen
- följer yrkesetiska anvisningar och avtal
- följer lagstiftningen gällande jämställdhet och likabehandling samt konventionen om barnets rättigheter
- bemöter mångfald på ett respektfullt och naturligt sätt
- beaktar individens självbestämmanderätt i sitt arbete

Interaktion i yrket

Den studerande

- visar gott och respektfullt bemötande
- kommunicerar sakligt och tydligt och beaktar klientens behov
- använder dialog i kommunikationen
- använder och beaktar icke-verbal kommunikation på det sätt som situationen kräver
- beaktar klientens olika känslor i sitt arbete
- använder kunskap om vilken betydelse känslor har i interaktionssituationer
- skapar en positiv, uppmuntrande och trygg stämning
- uppmuntrar klienterna till samarbete
- ger och tar emot uppmuntrande och utvecklande respons
- beaktar klientens bakgrund gällande språk, kultur och livsåskådning i interaktionssituationen
- diskuterar i arbetsgemenskapen hur egna värderingar och förhandsuppfattningar påverkar i interaktionssituationer

Att se till välbefinnandet och säkerheten

Den studerande

- följer föreskrifter, rekommendationer och anvisningar som gäller säkerhet och välbefinnande
- agerar i första hjälpen-situationer
- arbetar enligt anvisningarna för hygien
- beaktar klienternas fysiska, psykiska och sociala behov
- beaktar klienternas kost i sitt arbete
- genomför planen för läkemedelsbehandling enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar

Arbete inom pedagogisk verksamhet och handledning

Den studerande

- arbetar enligt principerna för hållbara levnadssätt
- arbetar enligt värderingarna och målen på arbetsplatsen
- använder kunskap om den finländska kulturen och samhället i sitt arbete

- arbetar enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- beaktar övriga yrkesgrupper i arbetsmiljön och deras ansvarsområden i sitt arbete
- arbetar enligt arbetsplanen och dagsschemat på arbetsplatsen
- deltar i möten enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- använder kunskap om uppväxt, utveckling och livscykeln i sitt arbete
- planerar och genomför målinriktad daglig verksamhet
- använder verktyg och handledningsmetoder i den pedagogiska verksamheten och handledningen
- beaktar klientens styrkor och intressen i sitt arbete samt skapar möjligheter för en upplevelse av att lyckas
- skapar möjligheter för klienternas delaktighet i sitt arbete

Arbetslivsfärdigheter

Den studerande

- följer reglerna och anvisningarna på arbetsplatsen
- håller arbetstider
- sköter sin personliga hygien
- klär sig enligt anvisningarna på arbetsplatsen
- följer arbetstagarens rättigheter, skyldigheter och ansvar
- följer anvisningarna för arbetarskyddet i arbetsmiljön
- ser till sin arbetsförmåga och arbetshälsa
- beskriver sina mål för utvecklingen inom yrket

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för pedagogisk verksamhet och handledning med dagliga uppgifter inom pedagogisk verksamhet och handledning. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.2.Handledning av individer, grupper och gemenskaper, 35 kp (107278)

Krav på yrkesskicklighet

Arbete som handledare

Den studerande

- följer den aktuella lagstiftning som styr arbetet och anvisningarna för arbetsmiljön
- arbetar enligt värderingarna och de etiska principerna i arbetsmiljön
- arbetar enligt principerna för likabehandling och jämställdhet med personerna som handleds
- bemöter personerna som handleds som individer och gruppmedlemmar genom att lyssna och respektera
- gör tillsammans med personerna som handleds upp principer och regler för verksamheten
- arbetar enligt principerna för delaktighet med personerna som handleds
- främjar att personerna som handleds utvecklar sina sociala färdigheter
- följer principerna för hållbar utveckling
- använder information om utvecklingsfasen för gruppen som handleds
- tillämpar kunskap om gruppdynamik i handledningssituationer
- använder kunskap om handledning av gemenskaper
- arbetar genom att använda kunskap om de vanligaste behoven för utveckling och stöd

Att använda handledningsmetoder

Den studerande

- använder aktiverande metoder för handledning
- planerar och genomför en utflykt enligt rutiner inom arbetsgemenskapen
- planerar och genomför ett evenemang enligt rutiner inom arbetsgemenskapen
- beaktar tillgängligheten
- planerar och genomför verksamheten och beaktar estetik och trivsel
- kan i sitt handledningsarbete välja centrala verktyg och material och utarbetar en handledningsplan
- beaktar i sitt arbete de möjligheter och aktörer som finns i omgivningen
- främjar självständig hobbyverksamhet för de personer som handleds och inspirerar dem till fritidsverksamhet som främjar välbefinnandet
- använder information om de centrala principerna för läger- och utfärdsverksamhet
- förebygger mobbning, trakasserier, diskriminering och våld samt ingriper i dessa
- använder digitala verksamhetsmiljöer enligt rutiner i arbetsgemenskapen

Projektarbete

Den studerande

- gör upp en plan för projektet
- planerar och genomför projektinriktat arbete enligt rutinerna på arbetsplatsen
- kan välja lämpliga och mångsidiga metoder, verktyg och material för projektbaserat arbete
- använder kunskap om planering av ekonomin för projektarbetet
- utvärderar hur väl projektet lyckats utgående från de uppställda målen

Säkerhet i handledningsarbetet

Den studerande

- beaktar i sitt arbete kosten för personerna som handleds
- beaktar i sitt arbete de vanligaste sjukdomarna hos personerna som handleds
- beaktar i sitt arbete behovet av stöd hos personerna som handleds
- kan handla förebyggande i fråga om säkerhet
- kan nämna fysiska och psykiska risker gällande arbetet

- använder information om säkerhetsbestämmelser och arbets säkerhet enligt bestämmelserna och föreskrifterna på arbetsplatsen
- använder information om räddningsplanen
- gör upp en säkerhetsplan för den planerade handledningshelheten
- använder kunskap om upprätthållande av arbetsförmågan

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt • behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner • använder grundläggande information som behövs i arbetet • ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt • behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner • använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt • ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer • hanterar vanliga problemlösningssituationer • använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer • hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningsmetoder • tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt • presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande • förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för pedagogisk verksamhet och handledning med systematisk och målinriktad handledning av individer, grupper eller gemenskaper. Till de delar som den yrkesskicklighet

som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.3. Främjande av ungas växande och välbefinnande, 30 kp (107281)

Krav på yrkesskicklighet

Att använda kunskapsunderlaget för ungdomsarbete

Den studerande

- följer den aktuella lagstiftningen och arbetsplatsens anvisningar som styr ungdomsarbetet
- känner till den inverkan de egna värderingarna, förhandsuppfattningarna och normerna har på det pedagogiska arbetet
- bemöter personerna som handleds genom att skapa en respektfull stämning som även accepterar mångfald
- arbetar med beaktande av yrkesetiska grunder och rutiner inom ungdomsarbetet
- använder kunskap om barnskyddsprocessen
- använder kunskap om ungdomens utvecklingsskeden
- arbetar och beaktar aktuella fenomen bland unga

Att stödja den ungas växande och välbefinnande i handledningsarbetet

Den studerande

- stöder personen som handleds i att skapa en positiv identitet, självbild och självkänsla
- använder kunskap om könssensitivitet
- främjar den ungas medvetenhet om sexualitet och könets mångfald
- använder kunskap om kultursensitivitet
- främjar jämställdhet och likabehandling i sitt arbete
- handleder personerna som handleds att förstå trygghetsgränser och integritet
- handleder unga i att uttrycka och acceptera känslor med hjälp av olika övningar
- använder kunskap om psykiskt välbefinnande
- stöder den ungas välbefinnande och sunda levnadsvanor genom sin handledning
- handleder unga i att hantera vardagen och att hitta meningsfull verksamhet på fritiden
- handleder den unga och förstår vilken betydelse nätverket av närstående och uppväxtmiljön har
- samarbetar med den ungas nätverk av närstående enligt rutiner och anvisningar
- är medveten om den betydelse kamratgruppen och kamratstödet har för den ungas välbefinnande
- handleder unga i att påverka ärenden som berör dem själva
- ger respons till personerna som handleds och stöder dem att i att lyckas

Digitala miljöer inom ungdomsarbetet

Den studerande

- använder digitala verksamhetsmiljöer i sitt arbete
- använder kunskap om den betydelse det digitala innehållet har
- använder kunskap om digitalisering som uppväxt- och verksamhetsmiljö för unga
- använder kunskap om mediepedagogik
- håller sitt kunnande om digitala verksamhetsmiljöer uppdaterat

Sektorsövergripande samarbete

Den studerande

- arbetar i sin verksamhetsmiljö med olika arbetstagare och yrkesgrupper och känner till deras arbetsuppgifter och ansvarsområden
- beaktar samarbetsnätverk och samarbetsformer i verksamhetsmiljön
- använder information om servicenätverket för unga
- använder information om skolsamarbete
- stöder unga i frågor som gäller skolan
- förstår vilken betydelse olika sektorer i samhället har i handledningsarbetet

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt • behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner • använder grundläggande information som behövs i arbetet • ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt • behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner • använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt • ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer • hanterar vanliga problemlösningssituationer • använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer • hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt • presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande • förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta med unga i en miljö för pedagogisk verksamhet och handledning med dagliga uppgifter inom pedagogisk verksamhet, handledning och främjande av välbefinnande. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.4. Stödjande av delaktighet och socialt stärkande, 30 kp (107284)

Krav på yrkesskicklighet

Att följa anvisningar

Den studerande

- följer den aktuella lagstiftning som styr arbetet och anvisningar för arbetsmiljön
- för in nödvändiga uppgifter i systemet för dokumentation i arbetsmiljön enligt rutinerna på arbetsplatsen
- använder information om vilken betydelse dokumenteringen har i det egna arbetet
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet

Att stödja samhörigheten

Den studerande

- ordnar verksamhet som stöder samhörigheten
- använder kunskap om vilken betydelse samhörigheten har
- arbetar jämlikt, rättvist och med respekt för mångfalden tillsammans med personerna som handleds
- använder kunskap om hur viktigt förebyggande arbete är i handledningen och arbetar på förebyggande sätt
- arbetar för att främja vardags- och levnadsfärdigheterna för personerna som handleds
- förebygger ensamhet genom olika handledningsmetoder
- använder information om betydelsen av närståendenätverket för personen som handleds
- använder kunskap om marginalisering och utvecklingen av den
- använder kunskap om radikaliseringsprocessen

Socialt stärkande och delaktighet i handledningsarbetet

Den studerande

- använder kunskap om psykisk hälsa i sitt arbete
- använder kunskap om olika beroenden
- planerar och genomför en målinriktad handledningshelhet med tanke på socialt stärkande och delaktighet
- använder kunskap om delaktighet i sitt arbete
- använder kommunikationsmetoder som stöder och ersätter talet samt lätt språk
- använder de möjligheter som verksamheten för kamratstöd ger
- arbetar för att stärka självkännet och de sociala färdigheterna hos personerna som handleds
- ger pedagogisk respons till personerna som handleds
- arbetar med handledningsarbete, så att hen identifierar osakligt bemötande och ingriper i det enligt anvisningarna
- använder kunskap om betydelsen av integration samt invandring

Servicehandledning och stöd till personer som handleds i svåra livssituationer

Den studerande

- använder kunskap om servicehandledning i sitt handledningsarbete
- känner till olika yrkesgrupper och ansvarsområden i den egna arbetsmiljön
- deltar i ett samarbetsnätverk i enlighet med sin arbetsuppgift och är medveten om betydelsen av mångprofessionellt arbete
- gör en beskrivning av servicenätverket utgående från personen som handleds
- använder kunskap om digitala tjänster för handledning och rådgivning
- använder kunskap om faserna i en akut kris
- kan handla i enlighet med verksamhetsmodeller i arbetsmiljön i krissituationer

Säkerhet och utveckling i handledningsarbetet

Den studerande

- använder kunskap om hur man handlar i hot- och våldssituationer och förutser risksituationer i arbetet
- kan skilja mellan professionella och personliga tillvägagångssätt
- diskuterar arbetssituationer i arbetsgemenskapen
- arbetar inom gränserna för sina egna resurser och ser till att orka med sitt arbete

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningsmetoder• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för pedagogisk verksamhet och handledning med att planera och ordna målinriktad verksamhet för en individ, en grupp eller en gemenskap som har behov av att stärkas socialt. Hen använder metoder för socialt stärkande samt stöder deras delaktighet och samhörighet. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.5. Genomförande av pedagogisk verksamhet inom småbarnspedagogik, 35 kp (107294)

Krav på yrkesskicklighet

Att följa lagstiftning, föreskrifter, rekommendationer och anvisningar som styr småbarnspedagogiken

Den studerande

- följer lagstiftningen för småbarnspedagogiken
- följer anmälningsskyldigheten enligt barnskyddslagen
- känner till principerna för personalens anmälningsskyldighet enligt lagen om småbarnspedagogik
- arbetar enligt jämställdhets- och likabehandlingsplanen inom småbarnspedagogiken
- arbetar enligt grunderna för planen för småbarnspedagogik och värdegrunden för småbarnspedagogiken
- arbetar enligt den lokala planen för småbarnspedagogik
- arbetar enligt målen och avtalen i barnets plan för småbarnspedagogik
- arbetar enligt principerna för utvecklingen av verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken och inklusion
- arbetar enligt rekommendationerna och anvisningarna i arbetsmiljön
- använder kunskap om kontinuiteten i barnets lärande från småbarnspedagogik till förskoleundervisning och den grundläggande utbildningen
- använder kunskap om småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik

Att främja delaktighet

Den studerande

- möter barnet och familjen på ett respektfullt och sensitivt sätt
- beaktar barnets och familjens bakgrund gällande språk, kultur och livsåskådning i sitt arbete
- uppmuntrar barnen att uttrycka sina tankar, åsikter, önskemål och känslor
- uppskattar barnens initiativ, synpunkter och känslor samt gör det möjligt för barnen att få positiva upplevelser av att bli hörda och sedda
- ger barnen möjligheter att delta och påverka i frågor som gäller dem själva
- planerar, genomför, dokumenterar och utvärderar verksamheten tillsammans med barnen och arbetsteamet
- gör det möjligt för barnen att få en upplevelse av att höra till en kamratgrupp och en gemenskap samt förebygger utanförskap, ensamhet och diskriminering bland barnen
- genomför samarbetet med vårdnadshavarna tillsammans med arbetsteamet
- uppskattar och beaktar vårdnadshavarnas initiativ, synpunkter och åsikter i sitt arbete
- deltar i utarbetandet, genomförandet och utvärderingen av barnets plan för småbarnspedagogik enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde
- använder pedagogisk dokumentation för att främja barnets och vårdnadshavarens delaktighet

Genomförande av pedagogisk verksamhet

Den studerande

- använder kunskap om barnets uppväxt, utveckling och lärande i sitt arbete
- handleder barnen och beaktar barnets kunnande, styrkor, intresseområden och individuella behov
- deltar i att genomföra barnets stöd enligt rutinerna i arbetsteamet
- följer den pedagogiska planen för gruppen
- planerar och genomför pedagogisk verksamhet som kombinerar mångsidig kompetens och lärområden tillsammans med arbetsteamet
- använder mångsidiga arbetssätt inom småbarnspedagogiken
- använder de pedagogiska möjligheterna i vardagliga situationer på ett målinriktat sätt

- deltar tillsammans med arbetsteamet i utvärderingen och utvecklingen av den pedagogiska verksamheten
- använder pedagogisk dokumentation i enlighet med sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla verksamheten
- motiverar sina pedagogiska lösningar
- deltar i den pedagogiska diskussionen i arbetsgemenskapen
- använder sina styrkor i sitt pedagogiska arbete
- reflekterar över och utvecklar sin pedagogiska kompetens samt delar med sig av sin kompetens i arbetsteamet
- deltar i samarbetet med olika aktörer enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar

Att stödja och handleda leken

Den studerande

- observerar barnens initiativ till lek och svarar på dem
- stöder och berikar barnens spontana lek genom sitt arbete
- erbjuder möjligheter till långvarig lek
- planerar, bygger och utvecklar lekmiljöer tillsammans med barnen
- observerar och dokumenterar leken samt använder den information hen samlat in i sitt arbete
- handleder utvecklingen av barnens färdigheter i att leka
- använder lek och lekfullhet i sitt arbete
- utvecklar arbetssätt som främjar leken

Miljö som främjar lärande och interaktion

Den studerande

- använder kunskap om vilken betydelse lärmiljöerna har för barnets lärande och interaktion i sitt arbete
- planerar och bygger lärmiljöer tillsammans med barnen och arbetsteamet
- beaktar tillgängligheten och gruppens mångfald i lärmiljöerna
- använder olika lärmiljöer i sitt arbete
- väljer tillsammans med barnen verktyg, material och miljöer för barnens spontana aktiviteter
- ser till att verktyg, material och miljöer är lämpliga och trygga
- ser tillsammans med barnen till att lärmiljön är trivsamt och inspirerande
- handleder barnen att använda teknik samt digitala verktyg, program och miljöer
- ger möjlighet till individuella och gemensamma aktiviteter för barnen
- uppmuntrar barnen till samarbete och kamratinteraktion
- handleder och stöder barnens sociala färdigheter
- handleder och stöder barnen i att uttrycka känslor samt i deras självreglering
- skapar genom sitt arbete en positiv, uppmuntrande och lugn stämning för interaktionen
- handleder barnen att glädja sig över sitt lärande och identifiera sina styrkor
- förebygger mobbning, trakasserier, diskriminering och våld samt ingriper i dessa enligt rutinerna i arbetsmiljön

Att stärka de språkliga färdigheterna

Den studerande

- använder kunskap om vilken betydelse språket har för barnets utveckling, lärande och delaktighet i sitt arbete
- känner till utgångspunkten för barnets och familjens språk och arbetar enligt den
- tar initiativ i interaktionssituationer samt svarar på barnens initiativ till samtal
- fungerar som språkmodell och använder ett korrekt och tydligt språk
- stärker barnens kommunikationsfärdigheter
- främjar barnens språkförståelse
- följer upp och handleder utvecklingen av barnens muntliga språkfärdighet
- stärker barnens språkliga uttrycksförmåga

- utvecklar barnens verbala arbetsminne och ordförråd
- använder barnlitteratur på ett mångsidigt sätt
- handleder utvecklingen av barnens språkliga medvetenhet
- handleder utvecklingen av barnens multilitteracitet

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt • behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner • använder grundläggande information som behövs i arbetet • ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt • behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner • använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt • ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer • hanterar vanliga problemlösningssituationer • använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer • hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt • presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande • förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter inom småbarnspedagogiken på ett daghem eller i förskoleundervisningen och i småbarnspedagogiken som kompletterar den med uppgifter inom genomförandet av mångsidig pedagogisk verksamhet.

Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.6. Att främja barns utveckling, välbefinnande och lärande, 40 kp (107285)

Krav på yrkesskicklighet

Yrkesetik samt att följa lagstiftning, föreskrifter och anvisningar

Den studerande

- följer lagstiftningen, föreskrifterna och rekommendationerna inom småbarnspedagogiken samt grunderna för planen för småbarnspedagogik
- följer värdegrunden och de yrkesetiska principerna inom branschen
- följer principerna för inkluderande småbarnspedagogik
- arbetar enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- iakttar sekretess och tystnadsplikt
- följer anvisningar om dataskydd och informations säkerhet
- följer anmälningsskyldigheten i barnskyddslagen
- arbetar enligt säkerhetsplanen på arbetsenheten
- arbetar enligt principerna för ergonomi
- arbetar enligt kraven på hygien
- arbetar enligt principerna för hållbar utveckling

Interaktion i yrket

Den studerande

- möter barnet och familjen med respekt
- beaktar barnets och familjens bakgrund gällande språk, kultur och livsåskådning i sitt arbete
- uppfattar barnets och vårdnadshavarens initiativ till interaktion och svarar på dem på ett sensitivt sätt
- diskuterar, lyssnar och visar intresse för barnet och vårdnadshavaren
- använder kommunikationsmetoder som stöder och ersätter talet
- fungerar som en positiv modell för interaktion
- arbetar på ett könssensitivt sätt
- planerar sina arbetsuppgifter i samarbete med arbetsgruppen
- fungerar som en del av ett sektorsövergripande nätverk enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde
- visar att hen förstår vilken inverkan attityder och beteende har i interaktionssituationer

Att främja barnets välbefinnande

Den studerande

- observerar barnet och barngruppen och berättar om sina observationer
- använder kunskap om barnets individuella styrkor och behov i sitt arbete
- stöder stärkandet av barnets positiva självbild och självkänsla
- ser till barnens grundläggande behov, grundläggande vård och hälsa på ett sensitivt sätt
- hjälper och handleder barnen att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande
- hjälper och handleder barnen att vara självständiga samt i vardagliga färdigheter
- skapar genom sitt sätt att arbeta en lugn miljö som främjar koncentration
- handleder barnet i att utveckla sina känslö- och självregleringsfärdigheter
- genomför trygghetspedagogik enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- förebygger mobbning, trakasserier, diskriminering och våld samt ingriper i dessa enligt rutinerna på arbetsenheten

- inspirerar barnen till självständig och målinriktad motion inomhus och utomhus
- ser till barnens specialkost samt kost som grundar sig på åskådningar och etiska skäl
- förebygger barnsjukdomar och infektionssjukdomar enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- genomför planen för läkemedelsbehandling inom småbarnspedagogiken
- ger första hjälpen vid olyckor och i livshotande första hjälpen-situationer

Att främja barnets uppväxt och lärande

Den studerande

- använder kunskap om barnets uppväxt, utveckling och lärande
- följer barnets plan för småbarnspedagogik
- använder i sitt arbete de pedagogiska möjligheterna i situationer i vardagen
- främjar barnens språkutveckling och språkliga uttryck
- uppmuntrar barnen till interaktion
- handleder barnen i att observera, förundra sig över och undersöka fenomen i vardagen
- stöder barnens problemlösningsförmåga och kritiska tänkande
- handleder barnen i att utveckla sitt matematiska tänkande
- använder kunskap om kulturer, åskådningar och kulturarv
- handleder barnen i att respektera mångfald
- handleder barnen till etiskt tänkande och en hållbar livsstil

Barnets delaktighet och mångsidig pedagogisk verksamhet

Den studerande

- planerar och genomför verksamhet som främjar barnets uppväxt, utveckling och lärande i enlighet med grunderna för planen för småbarnspedagogik
- stöder barnens delaktighet i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten
- använder mångsidiga arbetsätt inom småbarnspedagogiken på ett målinriktat sätt
- väljer arbetsätt, redskap och material som lämpar sig för barnet
- handleder och inspirerar barnet i valet av arbetsätt, redskap och material
- gör ändringar i lärmiljöerna tillsammans med barnen
- uppmuntrar barnen att knyta kamratrelationer och handleder dem i sociala färdigheter
- använder kunskap om lekens betydelse i sitt arbete
- uppmuntrar barnen till lek
- erbjuder utrymme, tid och redskap för barnens självständiga lek
- handleder leken enligt barnens initiativ och intressen
- stöder och berikar barnens lek
- uppmuntrar och vägleder barnen till konstnärliga upplevelser och uttryck
- uppmuntrar barnen till fantasi och kreativitet
- erbjuder möjligheter att använda olika sinnen
- använder digitala verktyg, program och miljöer tillsammans med barnen
- genomför den pedagogiska dokumentationen enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar

Samarbete med vårdnadshavarna

Den studerande

- handlar med respekt för familjernas mångfald
- skapar en positiv interaktion med vårdnadshavaren
- diskuterar händelser och upplevelser i barnets vardag
- berättar för vårdnadshavaren om observationer kring barnets välbefinnande, utveckling och lärande
- stöder vårdnadshavaren i barnets välbefinnande, utveckling och lärande
- uppmuntrar vårdnadshavaren att delta och påverka

Genomförande av stödet inom småbarnspedagogiken

18

Den studerande

- använder information om barnets stöd och hur det ordnas inom småbarnspedagogiken i sitt arbete
- uppmuntrar barnet att se sina styrkor
- stöder barnets individuella utveckling och lärande i den dagliga verksamheten
- främjar barnets utveckling och lärande som en del av kamratgruppen
- skapar möjligheter för barnet att delta i verksamheten
- skapar möjligheter för barnets upplevelse av att lyckas
- deltar i planeringen och genomförandet av stödformerna enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- deltar i bedömningen av behovet av stöd och utvecklingen av rutinerna enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde
- använder information om lokala stödtjänster i sitt arbete

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter inom småbarnspedagogiken på ett daghem med uppgifter som främjar barnets uppväxt, välbefinnande och lärande. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.7. Arbete med familjer och sektorsövergripande samarbete, 20 kp (107297)

Krav på yrkesskicklighet

Att följa lagstiftning, föreskrifter, rekommendationer och anvisningar som styr verksamheten

Den studerande

- följer lagstiftningen, föreskrifterna, rekommendationerna och anvisningarna som styr samarbetet med familjerna i arbetsmiljön
- arbetar enligt värderingarna och de etiska principerna i arbetsmiljön
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- följer anmälningsskyldigheten enligt barnskyddslagen
- känner till och kan handla enligt en orosanmälan i socialvårdslagen
- beaktar prioriteringen av barnets bästa i sitt arbete
- arbetar enligt anvisningarna för säkerhet och arbets säkerhet
- tar hand om sin arbets- och funktionsförmåga samt bidrar till att skapa en stämning som främjar arbetshälsan

Samarbete med familjerna

Den studerande

- deltar i samarbetet med familjerna enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- bemöter vårdnadshavarna och närstående nätverket på ett respektfullt och jämlikt sätt
- tar initiativ i samarbetet med vårdnadshavarna
- uppmuntrar vårdnadshavarna till samarbete kring fostran, delaktighet och påverkan
- beaktar familjernas mångfald i sitt arbete
- planerar och genomför verksamhet för barn och familjer tillsammans med arbetsteamet
- uppmuntrar barnen och vårdnadshavarna till samhörighet och kamratinteraktion
- använder metoder och verktyg i arbetsmiljön i samarbetet med familjerna
- använder digitala verktyg, program och miljöer enligt anvisningar i arbetsmiljön

Stöd för familjens välbefinnande och föräldraskapet

Den studerande

- arbetar enligt barnets och familjens livssituation och individuella behov
- främjar familjernas resurser genom sitt arbete
- stöder vårdnadshavarna i barnets uppväxt, utveckling, lärande och välbefinnande
- fungerar som modell för positiv och uppmuntrande fostran
- stöder interaktionen mellan barnet och vårdnadshavaren samt glädjen i föräldraskapet
- följer de rutiner som man kommit överens om med vårdnadshavarna i arbetet med barnen
- stöder barnets familjeidentitet och familjerelation
- arbetar enligt rutinerna för att föra oro på tal och rutinerna för tidigt stöd
- bemöter barn och familjer som befinner sig i en utmanande livssituation på ett professionellt sätt
- förebygger mobbning, trakasserier, diskriminering och våld mot barnet eller familjen samt ingriper i dessa enligt rutinerna i arbetsmiljön

Att stärka familjens värderingar och kulturella kompetens

Den studerande

- främjar genom sitt arbete en stämning som respekterar mångfalden
- fungerar som förebild för ett positivt bemötande av mångfald
- främjar barnets och familjens kunskaper om kultur och livsåskådning
- erbjuder idéer och stimulans för barnets och familjens tankar om värderingar

Sektorsövergripande samarbete

Den studerande

- arbetar i en mångprofessionell arbetsmiljö enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde
- behärskar färdigheter i teamarbete enligt kraven i arbetsmiljön
- arbetar i ett sektorsövergripande nätverk enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde
- följer principerna för samarbete i nätverk
- använder information om service för barnfamiljer i sitt arbete
- använder information om rutinerna för barnskydd i sitt arbete

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för småbarnspedagogik eller familjeverksamhet med uppgifter gällande samarbete med familjer samt sektorsövergripande samarbete. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.8. Arbete med familjer och sektorsövergripande samarbete i arbetsmiljön i församlingar inom Finlands evangelisk-lutherska kyrka, 25 kp (107279)

Krav på yrkesskicklighet

Att följa lagstiftning, föreskrifter, rekommendationer och anvisningar som styr verksamheten

Den studerande

- följer lagstiftningen, föreskrifterna och anvisningarna som styr Finlands evangelisk-lutherska kyrka
- följer lagstiftningen, föreskrifterna, rekommendationerna och anvisningarna som styr samarbetet med familjerna och kyrkans småbarnspedagogik
- arbetar enligt det centrala innehållet i Finlands evangelisk-lutherska kyrkas lära och principerna för den kristna människosynen
- arbetar enligt värderingarna och de etiska principerna i arbetsmiljön
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- följer anmälningsskyldigheten enligt barnskyddslagen
- känner till och kan handla enligt en orosanmälan i socialvårdslagen
- beaktar prioriteringen av barnets bästa i sitt arbete
- arbetar enligt anvisningarna för säkerhet och arbets säkerhet
- tar hand om sin arbets- och funktionsförmåga samt bidrar till att skapa en stämning som främjar arbetshälsan

Samarbete med familjerna

Den studerande

- deltar i samarbetet med familjerna enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- bemöter vårdnadshavarna och närstående nätverket på ett respektfullt och jämlikt sätt
- tar initiativ i samarbetet med vårdnadshavarna
- uppmuntrar vårdnadshavarna till samarbete kring fostran, delaktighet och påverkan
- beaktar familjernas mångfald i sitt arbete
- planerar och genomför verksamhet för barn och familjer tillsammans med arbetsteamet
- uppmuntrar barnen och vårdnadshavarna till samhörighet och kamratinteraktion
- använder metoder och verktyg i arbetsmiljön i samarbetet med familjerna
- använder digitala verktyg, program och miljöer enligt anvisningar i arbetsmiljön

Stöd för familjens välbefinnande och föräldraskapet

Den studerande

- arbetar enligt barnets och familjens livssituation och individuella behov
- främjar familjernas resurser genom sitt arbete

- stöder vårdnadshavarna i barnets uppväxt, utveckling, lärande och välbefinnande
- fungerar som modell för positiv och uppmuntrande fostran
- stöder interaktionen mellan barnet och vårdnadshavaren samt glädjen i föräldraskapet
- följer de rutiner som man kommit överens om med vårdnadshavarna i arbetet med barnen
- stöder barnets familjeidentitet och familjerelation
- arbetar enligt rutinerna för att föra oro på tal och rutinerna för tidigt stöd
- bemöter barn och familjer som befinner sig i en utmanande livssituation på ett professionellt sätt
- förebygger mobbning, trakasserier, diskriminering och våld mot barnet eller familjen samt ingriper i dessa enligt rutinerna i arbetsmiljön

Att stärka familjens andliga utveckling, kristna värderingar och kulturella kompetens

Den studerande

- främjar genom sitt arbete en stämning som respekterar mångfald
- fungerar som förebild för ett positivt bemötande av mångfald
- främjar barnets och familjens kunskaper om kultur och livsåskådning
- erbjuder idéer och stimulans för barnets och familjens tankar om värderingar
- stöder barnets och familjens andliga utveckling
- använder aktuella metoder inom kyrkans småbarnspedagogik och familjeverksamhet
- använder Bibeln i sitt arbete på ett sätt som lämpar sig för situationen
- använder teman och innehåll för tidpunkten i kyrkoåret i sitt arbete

Sektorsövergripande samarbete

Den studerande

- arbetar i en mångprofessionell arbetsmiljö enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde
- behärskar färdigheter för teamarbete enligt kraven i arbetsmiljön
- arbetar i ett sektorsövergripande nätverk enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde
- följer principerna för samarbete i nätverk
- använder information om service för barnfamiljer i sitt arbete
- använder information om rutinerna för barnskydd i sitt arbete

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö i Finlands evangelisk-lutherska kyrkas familjeverksamhet och småbarnspedagogik med uppgifter inom församlingens familjeverksamhet, kyrkans småbarnspedagogik samt sektorsövergripande samarbete. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.9. Arbete på ett finländskt teckenspråk, 30 kp (107286)

Krav på yrkesskicklighet

Teckenspråkig diskussionskultur

Den studerande

- ställer i ordning den fysiska lokalen, så att den lämpar sig för diskussion på teckenspråk
- följer principerna för diskussion på teckenspråk i situationer på tu man hand och i grupp
- inleder diskussionen på teckenspråk på ett sätt som lämpar sig för den teckenspråkiga kulturen i olika situationer
- håller ögonkontakt med sin eller sina samtalspartner
- följer principerna för diskussion på teckenspråk genom att ge ta talturer sam genom att följa och delta i en diskussion på teckenspråk
- använder sätt att upprätthålla diskussionen som är typiska för den teckenspråkiga kulturen och lämpar sig för situationen
- avslutar diskussionen på teckenspråk på ett sätt som lämpar sig för den teckenspråkiga kulturen i olika situationer

Att förstå ett finländskt teckenspråk

Den studerande

- förstår sammanhängande teckenspråk i normalt tempo
- förstår tecknare som hen är bekant med
- förstår nya tecknare
- ger i en diskussionssituation respons på förståelsen av budskapet icke- manuellt och manuellt
- korrigerar och kompletterar sin förståelse i en diskussionssituation genom att ställa preciserande frågor

Att uttrycka sig på ett finländskt teckenspråk

Den studerande

- uttrycker sig spontant på ett finländskt teckenspråk
- håller ett förberett anförande på några minuter på ett finländskt teckenspråk
- tecknar förståeligt
- tecknar tydligt, konsekvent och naturligt
- tecknar ganska flytande och med en hastighet som lämpar sig för situationen
- använder pauser och rytm i sitt tecknande
- använder teckenspråkiga munrörelser
- bokstaverar tydligt och förståeligt med handalfabetet

Att behärska tecken

Den studerande

- söker tecken i lexikon och andra tillförlitliga källor
- förstår och använder tecknen för det dagliga livet och de allmänna ämnesområdena i huvudsak på rätt sätt
- förstår och använder tecknen som används inom yrket i huvudsak på rätt sätt
- beskriver det hen sett och upplevt samt känslotillstånd och tankar
- väljer tecken med en betydelse som lämpar sig för sammanhanget
- använder ett förklarande uttryck om hen inte känner till det tecken som hen behöver
- förstår och producerar några av de vanligaste idiomatiska uttrycken i ett finländskt teckenspråk

Strukturen i ett finländskt teckenspråk

Den studerande

- använder olika satstyper
- använder ansiktsuttryck på ett naturligt sätt
- uttrycker sig med nominala tecken, verbala fasta tecken och polysyntetiska tecken
- använder produktivt lexikon med avbildande tecken
- använder pekning och polysyntetiska verb utgående från närvarande objekt
- använder lokalisering, hänvisar till saker utanför diskussionssituationen genom att skapa platser i rummet på olika sätt samt hänvisar till dem med hjälp av pekningar och polysyntetiska verb
- använder konstruerad handling
- använder en teckenföljd som lämpar sig för sammanhanget och ändamålet

Att teckna i olika situationer

Den studerande

- arbetar på ett finländskt teckenspråk i diskussionssituationer gällande arbetsuppgifter inom yrket
- uttrycker och motiverar sina åsikter i diskussioner med normalt tempo på tu man hand och i grupsituationer samt deltar i diskussionen
- arbetar på ett finländskt teckenspråk i olika språk- och interaktionssituationer och klarar sig även i oväntade kommunikationssituationer
- använder ett register i teckenspråket som lämpar sig för situationen
- varierar sitt sätt att uttrycka sig på teckenspråk samt tydligheten och snabbheten i tecknandet enligt samtalspartnerns ålder eller färdigheter i teckenspråk
- översätter sporadiskt korta meddelanden som tecknats på ett finländskt teckenspråk till svenska
- översätter sporadiskt korta svenskspråkiga meddelanden till ett finländskt teckenspråk

Att känna till den teckenspråkiga gemenskapen och kulturen

Den studerande

- berättar om det finländska teckenspråket, den teckenspråkiga gemenskapen och kulturen, dövas kulturproduktion samt om historiska perioder och nuläget för den teckenspråkiga gemenskapen
- berättar om teckenspråkiga personers språkliga rättigheter i Finland
- beskriver betydelsen av en tvåspråkighet som omfattar talat språk och teckenspråk
- beskriver dragen för att lära och tillägna sig teckenspråk
- använder kunskap om faktorer som inverkar på barnets teckenspråkiga utveckling

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att arbeta med praktiska arbetsuppgifter på ett finländskt teckenspråk. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.10. Användning av kommunikationsmetoder i främjandet av interaktion, 25 kp (107289)

Krav på yrkesskicklighet

Att stödja och främja klientens interaktion enligt principerna för tillgänglig kommunikation

Den studerande

- bemöter klienten som en individ och med respekt
- uttrycker sig förståeligt och tydligt
- främjar klientens jämlikhet, självbestämmanderätt och delaktighet genom att använda kommunikationsmetoder som stöder, kompletterar och ersätter talet
- beaktar klientens individuella behov och situationen i interaktionen
- kommunicerar med klienten utgående från hans kommunikationsmetod
- stöder klientens språk-, kommunikations- och interaktionsfärdigheter och utvecklingen av dem genom sitt eget arbete
- stöder kommunikationsfärdigheterna i sin arbetsgemenskap genom att själv visa exempel
- främjar uppkomsten av interaktionssituationer mellan olika människor

Att beakta skeden i språk- och talutvecklingen

Den studerande

- beaktar typiska skeden i språk- och talutvecklingen i sitt arbete
- beaktar i sitt arbete särdragen i en fördröjd eller avvikande utveckling av språk, tal och interaktion samt hur de inverkar på klientens kommunikation
- beaktar klienternas särskilda behov i interaktionssituationer och handledning
- stöder och främjar klientens språk- och talutveckling

Att beakta orsaker som inverkar på kommunikationen

Den studerande

- beaktar i sitt arbete störningar i de språkliga färdigheterna och hur de inverkar på klientens kommunikation
- beaktar i sitt arbete motoriska störningar i talet och hur de inverkar på klientens kommunikation
- beaktar i sitt arbete hörselnedsättning och hur den inverkar på klientens kommunikation
- beaktar i sitt arbete andra särskilda orsaker som inverkar på kommunikationen och de språkliga färdigheterna samt hur de inverkar på klientens kommunikation och språkliga färdigheter

Att observera och använda kroppsspråk och gester

Den studerande

- observerar och tolkar i allmänhet klientens kroppsspråk och gester på rätt sätt
- använder kroppsspråk och gester i sin egen kommunikation

Att använda lätt språk i talad och skriven form

Den studerande

- talar lugnt och artikulerar tydligt
- förenklar det talade budskapet med beaktande av klientens behov
- skriver på lätt språk och använder metoder för lätt språk

Att använda bilder, grafiska symboler och föremål i kommunikationen och stödja klienten i användningen av dem

Den studerande

- beaktar tillgängligheten i kommunikationsmiljön när hen använder bilder, grafiska symboler och föremål
- talar tydligt språk när hen använder bilder, grafiska symboler och föremål i kommunikationen
- använder bilder och grafiska symboler i kommunikationssituationer och stöder klienten i att använda dem med beaktande av klientens behov
- väljer bilder och grafiska symboler som lämpar sig för och utvecklar klientens kommunikationsfärdigheter
- väljer bilder och grafiska symboler som lämpar sig för situationen och sammanhanget
- använder konsekvent och regelbundet bilder och grafiska symboler i kommunikationssituationer
- beaktar strukturen i kommunikationspärmar och kommunikationskartor
- använder föremål i kommunikationssituationer och stöder klienten i att använda dem
- använder ett sätt att peka på en symbol som lämpar sig för klienten och situationen
- följer med hur klienten pekar på kommunikationssymbolerna
- tar reda på vad som menas med uttryck som producerats med bilder, grafiska symboler och föremål
- planerar och genomför interaktionssituationer, där hen kommunicerar med klienten utgående från klientens kommunikationsmetod som stöder och ersätter talet och som inte är en kommunikationsmetod med tecken
- stöder, sporrar och uppmuntrar klienten att använda lämpliga kommunikationsmetoder

Att framställa kommunikationsmaterial

Den studerande

- skapar olika material för habilitering och rehabilitering av kommunikationen och för lärandet av interaktion som rekommenderas av sakkunniga
- informerar sin arbetsgemenskap om de material som hen har skapat

Att använda ritande som stöd för det talade budskapet

Den studerande

- använder ritande som stöd för det talade budskapet i olika interaktionssituationer
- väljer metod och verktyg för ritandet som lämpar sig väl för situationen och klientens kommunikationsfärdigheter
- talar tydligt och flytande när hen ritar
- bygger upp ett ritat budskap på ett logiskt sätt
- ser till att rytmen i ritandet är förenligt med rytmen i talet
- behärskar ritandet som kommunikationsmetod, så att uttrycket är mångsidigt och rikt

Att använda skrivande och bokstavering med handalfabetet i kommunikationen

Den studerande

- använder skrivande för att stödja kommunikationen
- framställer ett tydligt skrivet budskap
- framställer de centrala begreppen i budskapet genom att skriva
- använder bokstavering med handalfabetet för att stödja kommunikationen
- bokstaverar naturligt och flytande med handalfabetet
- kommunicerar naturligt och flytande med handalfabetet och använder tydliga munrörelser

Att använda tecken som stöd och stödja klienten i att använda dem

Den studerande

- gör kommunikationsmiljön så tillgänglig som möjligt då hen använder tecken som stöd
- tar ögonkontakt med sin samtalspartner och upprätthåller den då hen använder tecken som stöd

- talar och artikulerar tydligt och använder tydliga munrörelser samt tecknar tecknen samtidigt med det talade ordet
- använder tecken i ett finländskt teckenspråk
- tecknar och förstår de tecken som behövs i det dagliga livet och arbetsuppgifterna
- väljer rätt nyckelord och tecknar dem, så att budskapet blir förståeligt
- väljer tecken som lämpar sig för klientens kommunikationsfärdigheter och som utvecklar dessa
- väljer tecken som lämpar sig för situationen och sammanhanget
- använder konsekvent och regelbundet tecken som stöd
- stöder, inspirerar och uppmuntrar klienten att använda tecken som stöd

Att använda tecknat tal

Den studerande

- gör miljön för kommunikation så tillgänglig som möjligt då hen använder tecknat tal
- tar ögonkontakt med sin samtalspartner och upprätthåller den då hen använder tecknat tal
- använder tecknat tal genom att teckna tecknen samtidigt med det talade ordet
- använder tydliga munrörelser i tecknat tal
- producerar tecknat tal och använder tecken i ett finländskt teckenspråk
- tecknar och förstår de tecken som behövs i det dagliga livet och arbetsuppgifterna då hen använder tecknat tal
- väljer tecken som lämpar sig för situationen och sammanhanget då hen använder tecknat tal
- använder rummet, pekningar och polysyntetiska verb när hen producerar tecknat tal
- använder konsekvent och regelbundet tecknat tal

Hjälpmedel för hörsel och kommunikation

Den studerande

- använder tekniska hjälpmedel och program för kommunikation för att stödja kommunikation och interaktion
- använder manuella hjälpmedel för kommunikation för att stödja kommunikation och interaktion
- ser till att det tekniska hjälpmedel för kommunikation som klienten använder fungerar inom ramen för sitt eget ansvarsområde
- handleder klienten att ta hand om sitt tekniska hjälpmedel för kommunikation med beaktande av hens utvecklingsnivå
- ser till att hör- och lyssningshjälpmedlen fungerar inom ramen för det egna ansvarsområdet
- handleder och assisterar vid användning av hörhjälpmedel
- handleder klienten att ta hand om sina hör- och lyssningshjälpmedel med beaktande av hens utvecklingsnivå

Att förmedla i kommunikationssammanhang

Den studerande

- förmedlar i mindre kommunikationssammanhang mellan klienten och en annan person då de uppkommer under arbetsuppgifternas gång
- hänvisar vid behov till användning av tolktjänster

Samarbete och säkerhet vid habilitering och rehabilitering av kommunikation

Den studerande

- samarbetar med sakkunniga inom habilitering och rehabilitering av kommunikation
- observerar och upptäcker utmaningar i kommunikationen och berättar om dem för sitt arbetsteam
- deltar i den professionella diskussionen om användningen av kommunikationsmetoder i arbetsgemenskapen

- beaktar arbetarskyddet
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt • behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner • använder grundläggande information som behövs i arbetet • ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt • behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner • använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt • ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer • hanterar vanliga problemlösningssituationer • använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer • hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningsmetoder • tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt • presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande • förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta med främjande av kommunikation och interaktion i miljöer, där man kan använda olika kommunikationsmetoder. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.11.Handledning av elever eller studerande som behöver stöd i kommunikationen, 20 kp (107280)

Krav på yrkesskicklighet

Yrkesetik samt lagstiftning, föreskrifter, verksamhetsprinciper och anvisningar som styr verksamheten

Den studerande

- arbetar enligt arbetstagarens rättigheter och skyldigheter samt följer arbetslagstiftningen inom branschen
- arbetar med handledningsuppgifter inom sitt eget ansvarsområde enligt nationella och lokala läroplaner och verksamhetsplaner, anvisningar och rekommendationer
- använder kunskap om principer, former och rutiner för trestegsstödet i sitt arbete
- beaktar principerna för inklusion i sitt arbete
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- följer anmälningsskyldigheten enligt barnskyddslagen
- handlar med respekt för de val som elevens vårdnadshavare gjort
- arbetar enligt värderingarna i läroanstalten och yrket och på ett yrkesetiskt hållbart sätt

Att känna till lär- och verksamhetsmiljön

Den studerande

- arbetar enligt planer och fastslagna rutiner i lär- och verksamhetsmiljön
- arbetar med kännedom om elevens eller den studerandes lär- och verksamhetsmiljö och sina uppgifter där
- arbetar med kännedom om målen, innehållen och metoderna för undervisningen som sker i elevens eller den studerandes lär- och verksamhetsmiljö

Planering av handledningen

Den studerande

- deltar i planeringen av handledningen, undervisningen och den målinriktad verksamheten i en mångprofessionell arbetsgrupp enligt sin egen arbetsbeskrivning
- beaktar i planeringen av handledningen faktorer som inverkar på elevens eller den studerandes kommunikation och hörande
- planerar genomförandet av de arbetsuppgifter som hen ansvarar för

Att stödja elevens eller den studerandes individuella utveckling

Den studerande

- känner till elevens eller den studerandes utvecklingsskeden inom olika delområden och stöder hen i dessa
- beaktar i sin handledning vilken inverkan utvecklingsstörningar och inlärningssvårigheter har på eleven eller den studerande samt på hans handlande och lärande
- stöder elevens eller den studerandes fysiska utveckling, aktiva rörelse och utvecklingen av hans motoriska färdigheter
- observerar, identifierar och berättar om elevens eller den studerandes färdigheter, styrkor och behov av stöd i att hantera vardagen, studiefärdigheter, lärande och samarbetssituationer

- bedömer elevens behov av stöd tillsammans med eleven eller den studerande, läraren och vårdnadshavarna

Att stödja interaktions-, kommunikations- och språkfärdigheter

Den studerande

- observerar och identifierar elevens eller den studerandes utmaningar i interaktionen och kommunikationen
- beaktar i sitt sätt att uttrycka sig elevens eller den studerandes kommunikations- och språkfärdigheter
- fungerar som språkmodell
- använder i handledningen kommunikationsmetoder som stöder, kompletterar och ersätter talet eller använder ett finländskt teckenspråk
- stöder utvecklingen av elevens eller den studerandes interaktions-, kommunikations- och språkfärdigheter
- främjar elevens eller den studerandes jämlika deltagande i interaktionssituationer
- handleder eleven eller den studerande att handla i interaktionssituationer enligt sina mål genom tal, teckenspråk eller en kommunikationsmetod som stöder, kompletterar och ersätter talet

Att stödja psykisk och social utveckling samt delaktighet

Den studerande

- stöder utvecklingen av elevens eller den studerandes jaguppfattning och självkänsla
- stöder utvecklingen av elevens eller den studerandes emotionella färdigheter och färdigheter för självreglering
- stöder elevens eller den studerandes tankeutveckling
- stöder utvecklingen av elevens eller den studerandes färdigheter i självvärdering och i att lära sig att lära
- stöder eleven eller den studerande att använda sina styrkor
- stöder eleven eller den studerande att utveckla empati och moral
- stöder elevens eller den studerandes färdigheter att samarbeta med andra
- främjar uppkomsten av sociala relationer mellan eleverna och de studerande
- frågar efter och beaktar elevens eller den studerandes åsikter och önskemål med beaktande av hans ålder, utvecklingsnivå och andra personliga förutsättningar
- uppmuntrar eleven eller den studerande till delaktighet

Att beakta elevernas eller de studerandes mångfald

Den studerande

- beaktar elevernas eller de studerandes mångfald i sitt arbete
- kommunicerar genom sitt eget handlande att hen godkänner och uppskattar elever eller studerande med olika bakgrund
- främjar likabehandling och jämställdhet
- stöder elevens eller den studerandes två- och flerspråkighet samt utvecklingen av hans identitet och självkänsla i de språk som eleven eller den studerande använder
- stärker en teckenspråkig elevs eller studerandes teckenspråkiga identitet och medvetenhet om den teckenspråkiga kulturen och gemenskapen

Handledning i lärsituationer

Den studerande

- handleder eleven eller den studerande i olika lärandesituationer under lektioner, raster, måltider och övergångssituationer
- använder metoder och olika sätt som lämpar sig för handledning i olika lärandesituationer med beaktande av elevens eller den studerandes behov av stöd

- handleder eleven eller den studerande att ta hand om sig själv och att lära sig vardagliga färdigheter som hör samman med hygien, måltider, att klä på sig och röra på sig
- använder de hjälpmedel som eleven eller den studerande behöver på ett säkert sätt
- beaktar elevens eller den studerandes ergonomi
- motiverar och handleder eleven eller den studerande att använda informationsteknik och använda sig av tekniska möjligheter
- ser för sin del till arbetsron i olika lärmiljöer
- ser i olika situationer till att eleven eller den studerande koncentrerar sig på uppgifterna och aktiviteterna

Arbete som handledare

Den studerande

- arbetar som handledare på ett pålitligt och ansvarsfullt sätt
- handleder lärandet och studierna enligt de principer som man kommit överens om med läraren
- berättar om elevens eller den studerandes framsteg för läraren och den mångprofessionella arbetsgruppen
- samarbetar med undervisningspersonalen och personalen inom elev- eller studerandevården
- handleder eleven eller den studerande med beaktande av hens lärandemål
- arbetar så att elevens eller den studerandes individuella och särskilda behov blir beaktade
- stöder elevens eller den studerandes självständighet
- arbetar på ett uppmuntrande och motiverande sätt
- ger eleven eller den studerande omedelbar och konstruktiv respons
- deltar i den professionella diskussionen i arbetsgemenskapen

Att se till lärmiljön

Den studerande

- ser till att lär- och verksamhetsmiljön är fysiskt, psykiskt och socialt säker enligt sin arbetsbeskrivning
- ser till att arbetsredskapen och materialen fungerar enligt sin arbetsbeskrivning
- ser till att lokalerna är tillgängliga enligt sin arbetsbeskrivning
- arbetar enligt principerna för hållbar utveckling.

Att se till elevens eller den studerandes trygghet

Den studerande

- arbetar med kännedom om rutinerna för trygghet i lär- och verksamhetsmiljön
- säkerställer elevens eller den studerandes trygghet genom sitt eget arbete
- beaktar elevens eller den studerandes specialkost
- agerar i första hjälpen-situationer
- genomför planen för läkemedelsbehandling enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- förebygger mobbning, trakasserier, diskriminering och våld samt ingriper i dessa
- strävar efter att förebygga utmanande situationer på det sätt man kommit överens om i den mångprofessionella gruppen

Att beakta arbetssäkerhet, ergonomi och arbetshälsa

Den studerande

- följer arbetssäkerhetsanvisningarna
- ser till sin egen säkerhet när hen möter oförutsägbart beteende
- känner till faror och risker gällande säkerheten på arbetsplatsen samt informerar om dem
- arbetar ergonomiskt
- följer kraven på hygien
- ser till sin egen funktions- och arbetsförmåga

- upprätthåller och främjar ett gott arbetsklimat

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt • behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner • använder grundläggande information som behövs i arbetet • ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt • behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner • använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt • ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer • hanterar vanliga problemlösningssituationer • använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer • hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningsmetoder • tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt • presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande • förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta inom förskoleundervisning, grundläggande utbildning, handledande utbildning, yrkesutbildning, folkhögskoleutbildning eller i en motsvarande miljö med att handleda en elev eller en studerande som för sitt lärande behöver stöd i kommunikationen. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.12.Handledning i verksamhet för äldre, 15 kp (107293)

Krav på yrkesskicklighet

Yrkesetik och att följa lagstiftning, föreskrifter och anvisningar som styr verksamheten

Den studerande

- följer den lagstiftning som styr arbetet och anvisningarna för verksamheten i arbetsmiljön
- följer anvisningar och bestämmelser om säkerhet i sitt arbete
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- främjar äldre personers likabehandling och jämställdhet
- stärker den äldre personens initiativförmåga och självbestämmanderätt
- beaktar klientens viktiga relationer till närstående
- bemöter klienterna som individer och med respekt

Dagligt arbete i verksamhet för äldre

Den studerande

- kommunicerar med äldre personer på det sätt som situationen kräver
- värdesätter och respekterar åldrandet som en betydelsefull fas i livet
- använder kunskap om åldrandet, dess möjligheter och utmaningar
- beaktar den äldre personens egna önskemål och behov i sin handledningsverksamhet
- handleder äldre med beaktande av individuella behov av stöd och mångfald
- organiserar omgivningen och materialen med tanke på tillgänglighet och säkerhet
- använder kunskap om begränsningar gällande sinnet och minnet i handledningen och kommunikationen
- använder kunskap om yrkesgrupper som arbetar med äldre
- använder kunskap om psykisk hälsa och beroenden i handledningen av äldre

Handledning av äldre

Den studerande

- planerar och genomför målinriktad verksamhet med beaktande av äldre personers behov och önskemål
- planerar och genomför verksamhet med beaktande av äldre personers utmaningar med hälsan
- använder kunskap om de utmaningar som fysiska, psykiska och sociala förändringar medför för äldre personer
- beaktar den äldre personens livssituation och livshistoria i handledningen
- uppmuntrar och motiverar äldre att handla och delta i interaktion med varandra
- handleder äldre genom att använda metoder för individen och gemenskapen samt skapar gruppanda och samhörighet
- handleder äldre i att använda digitala apparater
- tar reda på stimulerande aktiviteter som riktar sig till äldre personer och hänvisar äldre till dessa aktiviteter

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för handledning av verksamhet för äldre i dagliga uppgifter som främjar handledning, välbefinnande, trygghet och samverkan. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.13.Handledning i uttrycksförmåga, 15 kp (107288)

Krav på yrkesskicklighet

Att följa rekommendationer, dokument och mål för uttryckande verksamhet

Den studerande

- arbetar enligt rekommendationer, dokument och mål som styr uttryckande verksamhet i verksamhetsmiljön
- arbetar på ett ekonomiskt sätt och i enlighet med en hållbar livsstil
- använder kunskap om den betydelse konsten och uttrycksförmågan har för individens välbefinnande i sitt arbete
- skapar en trygg och förtroendefull miljö och stämning

Planering och handledning i uttryckande verksamhet

Den studerande

- planerar och genomför en målinriktad och mångsidig helhet för uttryckande verksamhet
- erbjuder upplevelser av verksamhet som kombinerar olika uttrycksformer
- ger möjligheter till upplevelser med många sinnen
- beaktar klienternas individualitet och intressen i arbetet
- uppmuntrar klienterna till delaktighet och påverkan
- använder metoder, verktyg, material och sätt att handleda som lämpar sig för att handleda i uttrycksförmåga och konst
- handleder i användningen av metoder, verktyg och material
- använder digitala verktyg, program och miljöer för att handleda i uttrycksförmågan

Miljö som inspirerar uttrycksförmågan

Den studerande

- organiserar verksamhetsmiljöerna så att de lockar fram uttrycksförmåga och kreativitet
- ger utrymme och tid för kreativa processer
- erbjuder idéer, verktyg och material för självständig uttryckande verksamhet
- uppmuntrar och sporrar till kreativitet och att använda fantasin
- fungerar som inspirerande modell för uttrycksförmågan och handleder i glädjen att uttrycka sig

Att främja uttrycksförmågan

Den studerande

- handleder klienterna i att känna till sina styrkor i uttrycksförmågan och använda dem i verksamheten
- uppmuntrar och ger möjligheter till individuella uttryckssätt
- handleder klienterna i att uttrycka sina iakttagelser, känslor och tankar genom konsten och uttrycksförmågan
- ger klienterna möjlighet att synas och uppträda
- introducerar klienterna i mångfalden av konst och kultur

Interaktion och uppträdande

Den studerande

- arbetar i uppmuntrande interaktion med klienterna och arbetsgemenskapen
- uppmuntrar klienterna till kamratrelationer och samhörighet
- uppträder på det sätt som situationen kräver i interaktionssituationer i arbetsmiljön
- använder icke-verbal kommunikation som stöd för sin interaktion
- använder sina styrkor i uttrycksförmågan i sitt arbete

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för pedagogisk verksamhet och handledning med uppgifter gällande handledning i mångsidiga uttryckssätt. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.14.Handledning i kommunikation och interaktion, 15 kp (107295)

Krav på yrkesskicklighet

Samarbete

Den studerande

- arbetar i mångprofessionellt samarbete med specialsakkunniga som ansvarar för klientens habilitering eller rehabilitering av kommunikation och interaktion
- arbetar enligt anvisningar från specialsakkunniga inom habilitering och rehabilitering av kommunikation och interaktion
- genomför principerna för gemensam habilitering och rehabilitering i sitt praktiska arbete
- observerar och upptäcker klientens färdigheter och utmaningar i kommunikation och interaktion samt berättar om dem för specialsakkunniga inom habilitering och rehabilitering av kommunikation och interaktion
- lyfter fram sina egna förslag för att främja klientens kommunikation

Kundorienterad verksamhet

Den studerande

- främjar genomförandet av klientens självbestämmanderätt genom att använda kommunikationsmetoder som stöder, kompletterar och ersätter talet och stöder klienten i att använda dem
- främjar och stöder klientens delaktighet genom att använda kommunikationsmetoder som stöder, kompletterar och ersätter talet och stöder klienten i att använda dem
- stöder klienten i att fatta beslut genom att använda kommunikationsmetoder som stöder, kompletterar och ersätter talet och stöder klienten i att använda dem
- tar reda på och respekterar klientens mål och önskemål och arbetar enligt dem
- följer i sitt arbete de etiska principerna inom sin egen bransch
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet

Handledning av klienten

Den studerande

- planerar, genomför och utvärderar aktiviteter och situationer i vardagen som upprätthåller och stöder utvecklingen av klientens färdigheter i kommunikation och interaktion och som rekommenderas av specialsakkunniga inom habiliteringen och rehabiliteringen
- uppmuntrar och aktiverar klienten till att uttrycka sig själv samt till kommunikation och interaktion
- använder i sitt arbete situationer och metoder som stöder uppkomsten av kommunikation och interaktion
- handleder klienten i att använda kommunikationsmetoder som stöder, kompletterar och ersätter talet med metoder som berikar språkkunskaperna

En verksamhetsmiljö som stöder kommunikations- och interaktionsfärdigheterna

Den studerande

- ordnar material, stimulans och aktiviteter i verksamhetsmiljön som stöder upprätthållandet och utvecklingen av klientens färdigheter i kommunikation och interaktion
- ordnar en tillgänglig kommunikationsmiljö i olika situationer enligt klientens behov
- handleder i frågor som gäller anskaffning av material

Handledning i att använda andra kommunikationsmetoder än tecken som stöder, kompletterar och ersätter talet

Den studerande

- använder konsekvent och regelbundet andra kommunikationsmetoder än tecken som stöder, kompletterar och ersätter talet
- visar korrekt och obehindrat hur man använder andra kommunikationsmetoder än tecken som stöder, kompletterar och ersätter talet
- uppmuntrar klientens närstående att i vardagliga situationer använda andra kommunikationsmetoder än tecken som stöder, kompletterar och ersätter talet
- planerar lärsituationer för användningen av en annan kommunikationsmetod än tecken som stöder, kompletterar och ersätter talet
- använder aktiverande metoder för att handleda i lärandet av kommunikationsmetoden med beaktande av eleven eller den studerande
- handleder klientens närstående i att lära sig andra kommunikationsmetoder än tecken
- handleder klientens närstående i att skapa material för habilitering och rehabilitering av kommunikationen
- utvärderar handledningssituationer som hen genomfört

Handledning i att använda hjälpmedel

Den studerande

- använder obehindrat digitala eller manuella hjälpmedel för kommunikation
- handleder klienten och de närstående i att använda digitala eller manuella hjälpmedel för kommunikation inom sitt ansvarsområde
- tar reda på hur hjälpmedlet för kommunikation uppdateras och sköter om mindre uppdateringar inom sitt ansvarsområde
- tar reda på hur underhållet av hjälpmedlet för kommunikation sköts, hur man säkerställer att det fungerar och följer anvisningarna inom sitt eget ansvarsområde

Handledning i att använda en kommunikationsmetod med tecken

Den studerande

- använder konsekvent och regelbundet en kommunikationsmetod med tecken samt tydliga munrörelser
- visar korrekt och obehindrat hur man använder en kommunikationsmetod med tecken
- uppmuntrar klientens närstående att i vardagliga situationer använda en kommunikationsmetod med tecken
- planerar lärsituationer för kommunikationsmetoden med tecken
- kommer överens om och informerar om lärsituationerna för kommunikationsmetoden med tecken
- sammanställer och skapar materialen inför lärsituationerna för kommunikationsmetoden med tecken
- skapar en positiv stämning som främjar lärandet i lärsituationen för kommunikationsmetoden med tecken
- använder aktiverande metoder för att handleda i lärandet av kommunikationsmetoden med tecken och beaktar eleverna eller den studerande
- handleder klientens närstående i att lära sig kommunikationsmetoden med tecken och beaktar deras behov
- utvärderar handledningssituationer för kommunikationsmetoden med tecken som hen genomfört

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i miljöer där det behövs handledning i kommunikation och interaktion med uppgifter gällande handledning av kommunikation och interaktion. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.15.Handledning av vuxna som behöver stöd i kommunikationen för att klara sig självständigt, 15 kp (107291)

Krav på yrkesskicklighet

Yrkesetik samt lagstiftning, föreskrifter, rekommendationer och anvisningar som styr verksamheten

Den studerande

- arbetar enligt arbetstagarens rättigheter och skyldigheter samt följer arbetslagstiftningen
- följer lagstiftningen, föreskrifterna och verksamhetsprinciperna som styr arbetet samt anvisningarna på arbetsplatsen
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- dokumenterar och rapporterar om verksamheten enligt anvisningarna på arbetsplatsen
- arbetar enligt bestämmelserna om egenkontroll och kvalitetsrekommendationerna
- arbetar enligt värderingarna i verksamhetsmiljön och yrket och på ett yrkesetiskt hållbart sätt
- främjar tillgänglighet, likabehandling och jämställdhet i sitt arbete
- handlar med respekt för den vuxna klientens självbestämmanderätt, integritet och självständighet

Att stödja den vuxnas funktionsförmåga och välbefinnande

Den studerande

- beaktar utvecklingskedena i vuxenlivet i sitt arbete
- beaktar den vuxna klientens fysiska utveckling och funktionsförmåga och stöder den vuxna klientens fysiska välbefinnande i sitt arbete
- beaktar den vuxna klientens psykiska utveckling och funktionsförmåga och stöder den vuxna klientens psykiska välbefinnande i sitt arbete
- beaktar den vuxna klientens sociala utveckling och funktionsförmåga och stöder klienten i sociala relationer i sitt arbete

Den vuxnas särskilda behov

Den studerande

- beaktar inverkan av nedsatt hörsel i handledningen av en vuxen klient
- beaktar i sitt arbete vilken inverkan en funktionsnedsättning, utvecklingsstörningar och inlärningssvårigheter har på en vuxen klients funktionsförmåga och lärande
- beaktar i sitt arbete de särskilda behov av handledning och assistans som en vuxen klient har på grund av sjukdomar, problem med psykiska hälsan, beroenden eller marginalisering
- arbetar resursorienterat tillsammans med en vuxen klient

Interaktion och kommunikation

Den studerande

- förhåller sig respektfullt, accepterande och intresserat till den vuxna klienten
- uttrycker sina tankar tydligt, ställer frågor och lyssnar på den vuxna klienten samt upprätthåller diskussionen
- observerar interaktionssituationen och anpassar sitt uttrycksätt utifrån sina observationer
- använder teckenspråk eller en kommunikationsmetod som stöder, kompletterar och ersätter talet i olika situationer enligt den vuxna klientens behov
- beaktar hur en försämrad syn inverkar på kommunikationen
- talar lugnt och artikulerar tydligt till en vuxen klient som har nedsatt hörsel eller som blivit döv samt använder tydliga munrörelser
- anpassar hastigheten för tal och kommunikation enligt den vuxna klientens behov

- ser till att den vuxna klienten blir hörd och förstådd och är jämlik i interaktionssituationer
- stöder den vuxna klientens möjlighet att uttrycka sig

Verksamhetsmiljö och samarbete

Den studerande

- arbetar med kännedom om verksamhetsmiljön för en vuxen klient inom kommunikations- och teckenspråksbranschen och sin uppgift inom branschen
- deltar i planeringen av uppgifter inom handledning och assistans tillsammans med arbetsgemenskapen
- beaktar innehållet i och målen för klientens service- och rehabiliteringsplan i sitt arbete med handledning och assistans
- ser till att verksamhetsmiljön är trivsamt och trygg enligt sin arbetsbeskrivning
- observerar och främjar tillgängligheten i verksamhetsmiljön
- samarbetar med den vuxna klienten och hans närmaste krets samt med arbetsgemenskapen och det mångprofessionella nätverket
- deltar i den professionella diskussionen i arbetsgemenskapen

Aktiviteter i dagliga livet

Den studerande

- planerar sitt arbete med att handleda och assistera aktiviteter i dagliga livet och beaktar klienternas trygghet, funktionsförmåga och önskemål samt lokaler, verktyg, material, hållbar utveckling och ekonomi i verksamheten
- observerar tillsammans med den vuxna klienten hans allmäntillstånd och hälsotillstånd och beaktar dem i sitt arbete
- genomför den vuxna klientens basvård på ett tryggt sätt och beaktar klientens självbestämmanderätt
- handleder och assisterar den vuxna klienten i aktiviteter i dagliga livet
- uppmuntrar den vuxna klienten att utföra aktiviteter i dagliga livet på eget initiativ och så självständigt som möjligt
- använder mångsidiga aktiverande och inkluderande metoder för att träna på och upprätthålla de färdigheter som behövs för den vuxna klientens aktiviteter i dagliga livet
- använder material, hjälpmedel och apparater i enlighet med arbetsuppgiften
- utvärderar hur väl handledningen och assistansen i aktiviteter i dagliga livet lyckats

Att handleda till organiserad rekreations-, hobby- och fritidsverksamhet

Den studerande

- främjar den vuxna klientens delaktighet i organiserad rekreations-, hobby- och fritidsverksamhet
- tar reda på den vuxna klientens önskemål, behov och mål gällande aktiviteter som är meningsfulla för hen och diskuterar dem med klienten
- berättar för den vuxna klienten om aktiviteter inom gymnastik, konst, kultur, natur och andra områden samt övriga möjligheter att delta i aktiviteter
- motiverar, uppmuntrar och handleder den vuxna klienten att delta i olika aktiviteter
- diskuterar olika alternativ med den vuxna klienten, hjälper klienten att överväga olika alternativ och stöder klienten i att fatta beslut
- tar tillsammans med den vuxna klienten reda på olika alternativ för att genomföra den valda aktiviteten
- planerar tillsammans med den vuxna klienten genomförandet av den valda aktiviteten
- assisterar den vuxna klienten under aktiviteten
- utvärderar tillsammans med den vuxna klienten hur meningsfull aktiviteten är

Planering och genomförande av rekreations-, hobby- och fritidsverksamhet

Den studerande

- planerar rekreations-, hobby- och fritidsverksamhet och handleder genom aktiverande metoder, verktyg och material
- beaktar den vuxna klientens önskemål i planeringen av handledningen
- beaktar principerna för hållbar utveckling i planeringen av handledningen
- planerar och handleder verksamheten och använder metoder, verktyg och material inom konst och kultur för att främja den vuxna klientens välbefinnande och sociala interaktion
- planerar verksamheten och använder motionshandledning, verktyg och material för att främja den vuxna klientens välbefinnande och sociala interaktion
- planerar verksamheten och använder de möjligheter naturen och omgivningen erbjuder för att främja den vuxna klientens välbefinnande och sociala interaktion

Klientens trygghet

Den studerande

- arbetar med kännedom om rutinerna för trygghet i verksamhetsmiljön
- säkerställer den vuxna klientens trygghet genom sitt eget arbete
- beaktar den vuxna klientens specialkost
- agerar i första hjälpen-situationer
- genomför planen för läkemedelsbehandling enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- arbetar enligt lagen, föreskrifterna och anvisningarna om begränsningsåtgärder
- förebygger mobbning, trakasserier, diskriminering och våld samt ingriper i dessa
- arbetar enligt anvisningarna på arbetsenheten i risk- och krissituationer
- arbetar med kännedom om orosanmälan om en vuxen

Arbets säkerhet och välbefinnande i arbetet

Den studerande

- följer anvisningarna för arbetarskydd och främjar arbetarskyddet
- ser till sin egen säkerhet
- känner till faror och risker gällande säkerheten på arbetsplatsen samt informerar om dem
- arbetar på ett ergonomiskt sätt
- iakttar god hygien och förebygger spridningen av smittsamma sjukdomar för sin del
- upprätthåller och främjar ett gott arbetsklimat för sin del

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt • behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner • använder grundläggande information som behövs i arbetet • ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt • behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner • använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt • ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer • hanterar vanliga problemlösningssituationer • använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer • hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt • presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande • förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för boendetjänster, arbetsverksamhet, dagverksamhet, rehabiliterande verksamhet, rekreativ verksamhet, personlig assistans, tjänster som produceras av organisationer, klubbverksamhet, lägerverksamhet, kursverksamhet eller någon annan motsvarande miljö med handledning av vuxna som behöver stöd särskilt i kommunikationen, för att klara sig självständigt. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.16. Skolungdomsarbete, 15 kp (107290)

Krav på yrkesskicklighet

Läroanstalten som arbetsmiljö

Den studerande

- följer den lagstiftning som styr arbetet och anvisningarna för arbetsmiljön
- arbetar med kännedom om undervisningspersonalens och den övriga personalens uppgifter, roller och ansvar
- planerar och genomför skolungdomsarbete
- handlar enligt rollen och uppgifterna inom skolungdomsarbetet vid läroanstalten
- samarbetar med aktörer inom ungdomsarbetet och övriga aktörer som främjar välbefinnandet vid läroanstalten
- använder kunskap om skolungdomsarbetet i arbetet

Att stödja individen vid läroanstalten

Den studerande

- arbetar förebyggande enligt planen för läroanstalten
- stöder individer i relationerna och interaktionen i läroanstaltsmiljön
- samarbetar med aktörer som främjar individens välbefinnande

Att stödja grupprocessen vid läroanstalten

Den studerande

- använder kunskap om gruppdynamik
- känner till de roller individer har i gruppen och hur de inverkar på gruppens sätt att fungera
- stöder utvecklingen av individens gruppfärdigheter
- planerar och genomför en målinriktad handledningshelhet som stöd för grupprocessen

Arbete med delaktighet vid läroanstalten

Den studerande

- använder inkluderande metoder i planering och genomförande av gemensam verksamhet
- använder modeller för kamratstöd för att främja gemensam verksamhet
- främjar individernas möjligheter att påverka vid läroanstalten
- främjar gruppernas möjligheter att påverka vid läroanstalten
- använder kunskap om demokratifostran

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en läroanstaltsmiljö med skolungdomsarbete inom pedagogisk verksamhet, handledning och främjande av välbefinnande. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.17.Handledning i verksamhet för dövblinda och synskadade klienter, 15 kp (107298)

Krav på yrkesskicklighet

Yrkesetik samt lagstiftning, föreskrifter, rekommendationer och anvisningar som styr verksamheten

Den studerande

- följer lagstiftningen, bestämmelserna och verksamhetsprinciperna som styr arbetet samt anvisningarna på arbetsplatsen
- handlar med respekt för klientens självbestämmanderätt, integritet och självständighet
- främjar tillgänglighet, likabehandling och jämställdhet i sitt arbete
- arbetar enligt bestämmelserna om egenkontroll och kvalitetsrekommendationerna på arbetsplatsen
- dokumenterar och rapporterar om verksamheten enligt anvisningarna på arbetsplatsen
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- förebygger mobbing, trakasserier, diskriminering och våld samt ingriper i dessa
- arbetar enligt värderingarna i verksamhetsmiljön och yrket och på ett yrkesetiskt hållbart sätt

Interaktion och kommunikation

Den studerande

- inleder interaktionssituationen med beaktande av hur dövblindhet och synnedsättning inverkar på situationen
- diskuterar med klienten och leder interaktionssituationen vidare
- beaktar hur den nedsatta hörseln inverkar på klientens kommunikation
- kommunicerar med tydligt tal genom att använda standardspråk, artikulerar tydligt och lugnt och med lämplig röstvolym
- använder i skriftlig kommunikation den metod som klientens syn kräver, såsom stor stil, tillgängligt digitalt format, inspelning eller punktskrift
- kommunicerar med den kommunikationsmetod klienten använder och enligt språket med tecken som stöd, tecknat tal eller ett finländskt teckenspråk med beaktande av klientens synskada
- tecknar taktilt
- använder de vanligaste haptiserna i samband med interaktionssituationen
- använder ett sätt att kommunicera som lämpar sig för situationen då klientens resurser och förhållandena ändras
- upprepar tydligt andras tal för en dövblind person
- avslutar interaktionssituationen med beaktande av hur dövblindhet och synnedsättning inverkar

Handledning och assistans i verksamheten

Den studerande

- planerar sitt arbete genom att använda kunskap om dövblindhet och synnedsättning
- beaktar särdragen för dövblindhet och synnedsättning samt behoven av belysning, kommunikation, handledning och beskrivning i olika situationer i verksamheten
- planerar kundorienterad verksamhet
- leder sin planerade verksamhet på ett tryggt sätt för en person eller grupp med dövblindhet och synnedsättning
- beskriver lokalen eller situationen
- motiverar, uppmuntrar och handleder klienten att delta i olika aktiviteter
- arbetar som assistent och beaktar de individuella behoven som en person med dövblindhet eller synnedsättning har
- upprätthåller och främjar en tillgänglig verksamhetsmiljö i klientens vardag

- aktiverar klienten att använda hjälpmedel för hörsel och syn
- berättar om användningen av tjänster för personer med dövblindhet och synnedsättning samt informerar om handledningstjänsten för synrehabilitering

Ledsagning

Den studerande

- inleder ledsagningen med att hälsa på klienten och komma överens om ledsagningen
- ledsagar en person med dövblindhet och synnedsättning på ett tryggt sätt och beaktar personens hälsotillstånd och rörelseförmåga samt situationen
- observerar ergonomin hos den som ledsagas och ändrar vid behov ledsagningen, så att den blir mer ergonomisk för klienten
- ledsagar i varierande terräng och situationer
- ledsagar med flaskgrepp
- använder ledsagning med hjälpmedel
- använder icke-fysisk ledsagning
- använder den ledsagande handen för att peka på föremål i närmiljön
- anpassar metoden för ledsagning då förhållandena ändras
- vet hur man ska gå till väga med en person med dövblindhet och synnedsättning i en nödsituation
- säger till om hen avlägsnar sig under ledsagningen och ser till att den ledsagade har kontakt med lokalen
- avslutar ledsagningen på lämpligt sätt och beaktar klientens individuella behov

Beskrivning

Den studerande

- tar reda på klientens behov, önskemål och metoder gällande fysisk, social och personlig beskrivning
- beskriver saker enligt klientens behov och önskemål
- beskriver centrala drag i lokalen språkligt, genom att rita, använda haptiser och utforska lokalen med klienten
- beskriver miljön och de aktiviteter som pågår där språkligt och genom att använda haptik
- beskriver sociala situationer
- kommunicerar till klienten om observationer som uppstår i situationen genom att använda multimodalitet

Arbets säkerhet och välbefinnande i arbetet

Den studerande

- följer arbets säkerhetsanvisningarna
- beaktar den egna säkerheten vid handledning, assistans, kommunikation och ledsagning
- beaktar ergonomin vid handledning, assistans, kommunikation och ledsagning
- iakttar god hygien och förebygger spridningen av smittsamma sjukdomar för sin del
- upprätthåller och främjar ett gott arbetsklimat för sin del

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för boendetjänster, arbetsverksamhet, dagverksamhet, rehabiliterande verksamhet, rekreativ verksamhet, personlig assistans, tjänster som produceras av organisationer, i klubbverksamhet, lägerverksamhet, hobbyverksamhet, kursverksamhet eller någon annan motsvarande miljö med handledning av en eller flera klienter med dövblindhet. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.18.Handledning i motionsverksamhet, 15 kp (107287)

Krav på yrkesskicklighet

Att följa rekommendationer, dokument och mål som styr motionsverksamhet

Den studerande

- arbetar enligt de rekommendationer, dokument och mål i verksamhetsmiljön som styr motionsverksamheten
- följer anvisningarna för säkerhet i verksamhetsmiljön
- förutser faror och riskfaktorer
- ser till att motionsverksamheten är tillgänglig och att det är möjligt att delta oberoende av kön enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde

Handledning i motion och rörelse

Den studerande

- använder kunskap om motorisk utveckling, motionsfärdigheter och grundläggande fysiska färdigheter i sitt arbete
- planerar och genomför en målinriktad motionshelhet
- beaktar klienternas utveckling och individuella behov i arbetet
- använder klienternas önskemål och motionsinriktade styrkor i arbetet
- uppmuntrar klienterna till delaktighet och påverkan
- använder metoder och handledningssätt som lämpar sig för att handleda motion och rörelse
- använder motionsredskap och handleder i användningen av motionsredskap
- väljer tillsammans med klienten för hen lämpliga sätt att röra på sig
- främjar klienternas motionsfärdigheter
- handleder i trygg motion
- arbetar i uppmuntrande interaktion med klienterna
- ger respons och ber om respons på sitt arbete

En miljö som inspirerar till motion

Den studerande

- ordnar verksamhetsmiljöerna så att de lockar till motion
- ser till att motionen är tillgänglig enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- uppmuntrar och sporrar till självständig och spontan motion
- erbjuder verksamhetsidéer, redskap och miljöer som stöd för självständig motion
- använder digitala verktyg, program och miljöer för att inspirera till motion
- skapar genom sitt arbete en stämning som inspirerar och uppmuntrar till motion
- diskuterar attityderna till motion i arbetsgemenskapen
- deltar i utvecklingen av motionsfrämjande rutiner i samarbete med arbetsgemenskapen

Att främja en motionsinriktad livsstil och välbefinnande

Den studerande

- handleder klienterna att identifiera sina motionsinriktade styrkor och sitt eget sätt att röra på sig
- erbjuder positiva erfarenheter av motion för olika slags motionärer
- uppmuntrar till kamratrelationer och samhörighet
- erbjuder idéer och inspiration för en motionsinriktad livsstil
- handleder klienterna att bekanta sig med olika motionsmöjligheter
- främjar klientens funktionsförmåga och övergripande välbefinnande genom motion
- diskuterar med klienterna hur motion påverkar välbefinnandet
- diskuterar med klienterna hur sömn, näring och återhämtning påverkar välbefinnandet

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för pedagogisk verksamhet och handledning med att främja och handleda i motion och rörelse. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.19.Handledning i natur- och upplevelseverksamhet, 15 kp (107292)

Krav på yrkesskicklighet

Att följa lagstiftning, föreskrifter och anvisningar som styr verksamheten samt säkerhet

Den studerande

- följer den lagstiftning som styr arbetet och anvisningarna för arbetsmiljön
- följer anvisningar och bestämmelser om säkerhet i sitt arbete
- gör upp en plan för säkerheten och handlar enligt den
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- handleder klienterna i att följa allemansrätten och etiketten i friluftslivet
- beaktar miljökonsekvenserna av natur- och upplevelseverksamheten och främjar naturskyddet

Planering av natur- och upplevelseverksamhet

Den studerande

- använder friluftsfärdigheter och färdigheter att röra sig i naturen
- respekterar naturvärdena och följer principerna för hållbar utveckling
- väljer mångsidiga metoder och redskap för natur- och upplevelseverksamhet och beaktar årstiderna, väderförhållandena, naturens element och naturens betydelse för människans välbefinnande
- anpassar handledningen till verksamhetsmiljön och beaktar gruppdeltagarnas psykiska och fysiska färdigheter samt sociala behov
- använder kunskap om naturens betydelse i form av resurser och främjande av välbefinnande
- väljer, använder och handleder i användningen av olika lämpliga redskap, tillbehör och utrustning
- använder naturens lärmiljöer på ett mångsidigt sätt i sitt arbete

Handledning i natur- och upplevelseverksamhet

Den studerande

- genomför målinriktad, stimulerande och gemensam natur- och upplevelseverksamhet
- handleder i natur- och upplevelseverksamhet med beaktande av deltagarnas behov och intressen
- planerar och handleder i äventyrspedagogik som lämpar sig för deltagarens eller gruppens utvecklingsnivå
- följer med klienternas funktionsförmåga och förutser situationer
- underhåller redskap och utrustning enligt behov
- tillreder utflyktsmat tillsammans med de personer som handleds och beaktar åldersnivån
- använder redskap för orientering och lokalisering och handleder deltagarna i användningen och beaktar åldersnivån
- handleder deltagarna i att känna igen växt- och djurarter

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för pedagogisk verksamhet och handledning, där det finns möjlighet att arbeta med natur- och upplevelseverksamhet. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.20.Handledning av personer som behöver stöd, 15 kp (107296)

Krav på yrkesskicklighet

Yrkesetik och att följa lagstiftning, föreskrifter och anvisningar som styr verksamheten

Den studerande

- följer lagstiftningen, föreskrifterna och anvisningarna om handledning av personer som behöver stöd i verksamhetsmiljön
- följer värdegrunden och de yrkesetiska riktlinjerna inom branschen
- följer principerna för likabehandling och jämställdhet
- beaktar individens självbestämmanderätt i sitt arbete
- beaktar principerna för inklusion i sitt arbete
- främjar en stämning som respekterar mångfalden
- följer anvisningarna för säkerhet i verksamhetsmiljön och skapar en trygg stämning
- förebygger mobbning, trakasserier, diskriminering och våld samt ingriper i dessa enligt anvisningarna i arbetsmiljön
- följer anvisningarna för sekretess, tystnadsplikt, dataskydd och datasäkerhet
- ser till tillgängligheten enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar

Att stärka välbefinnandet, självkänslan och interaktionen hos klienter som behöver stöd

Den studerande

- observerar och identifierar behov av stöd samt berättar om sina observationer i arbetsgemenskapen
- använder kunskap om olika behov av stöd och begåvningar enligt klientens behov i sitt arbete
- arbetar utgående från klientens plan för stöd och målen
- främjar delaktigheten för klienter som behöver stöd
- handleder klienter som behöver stöd att känna till sina styrkor, intresseområden och individuella behov
- uppmuntrar klienter som behöver stöd till kamratrelationer och samhörighet
- stöder och främjar kommunikationen och interaktionen för klienter som behöver stöd
- skapar möjligheter för jämlikt deltagande i verksamheten för klienter som behöver stöd
- främjar utvecklingen, lärandet och välbefinnandet hos klienter som behöver stöd i aktiviteter i dagliga livet på ett sensitivt sätt
- handleder klienter som behöver stöd i vardagliga färdigheter och självreglering
- handleder klienter som behöver stöd i trygghetsfärdigheter
- främjar det psykiska välbefinnandet hos klienter som behöver stöd
- anpassar sitt arbete och sina krav enligt situationen och de behov klienten som behöver stöd har enligt det man kommit överens om i arbetsgemenskapen

Planering och genomförande av målinriktad verksamhet

Den studerande

- planerar och genomför målinriktad verksamhet för klienter som behöver stöd i samarbete med klienterna och arbetsteamet
- beaktar utvecklingen och de individuella behoven hos klienter som behöver stöd i verksamheten
- använder de styrkor och intresseområden som klienter som behöver stöd har i verksamheten
- skapar möjligheter för en upplevelse av att lyckas för klienter som behöver stöd
- arbetar i uppmuntrande interaktion med klienter som behöver stöd

Metoder och verktyg för att genomföra stödet

Den studerande

- använder i sitt arbete kunskap om stödnivåer och stödformer samt rutiner för att föra oro på tal
- använder metoder, verktyg och handledningssätt för att genomföra stödet enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- väljer lämpliga metoder och verktyg tillsammans med klienten som behöver stöd och arbetsteamet
- följer strukturen i verksamhetsmiljön enligt det individuella behovet hos klienten som behöver stöd
- stärker klienterna i behov av stöd att använda olika sinneskanaler
- använder kommunikation som stöder och ersätter talet

Sektorsövergripande samarbete

Den studerande

- samarbetar med vårdnadshavarna enligt de behov klienter som behöver stöd har och enligt rutinerna i verksamhetsmiljön
- deltar i sektorsövergripande samarbete enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvar
- deltar i bedömningen av behovet av stöd samt i planeringen och utvecklingen av rutinerna tillsammans med arbetsteamet
- använder information om stödtjänster i arbetet enligt sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för pedagogisk verksamhet och handledning med handledning av klienter som behöver stöd. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.21.Handledning i frivillig- och föreningsverksamhet, 15 kp (107283)

Krav på yrkesskicklighet

Arbete inom föreningsverksamhet

Den studerande

- följer och använder kunskap om föreningslagen
- tillägnar sig verksamhetsprinciperna i organisationen och följer dem i sitt arbete
- arbetar med förståelse för organisationsstrukturen för aktörer inom tredje sektorn
- kan berätta om finansieringskällor som är tillgängliga för organisationer sett ur organisationens och arbetsmiljöns synvinkel
- använder kunskap om vilken betydelse föreningarna har som demokratiska aktörer
- kan berätta om medborgarverksamhetens roll i det finländska samhället
- inspirerar till demokratisk medborgarverksamhet
- beaktar riskerna i samband med tidsplaner och klarar av att anpassa sig till ändringar

Handledning i frivilligarbete

Den studerande

- arbetar med förståelse för skillnaderna mellan professionellt arbete och frivilligarbete
- använder kunskap om principerna för frivilligarbete och betydelsen av det
- planerar och handleder i frivilligarbetet på ett målinriktat sätt och enligt värderingarna i verksamhetsmiljön
- marknadsför verksamheten genom att använda kunskap om marknadsföring
- motiverar och rekryterar nya personer att delta i verksamheten
- inspirerar och motiverar de personer som är med i verksamheten att delta och engagera sig i verksamheten
- använder kunskap om betydelsen av frivilligarbete för människans välbefinnande och för samhället
- arbetar genom att använda och motivera möjligheterna till frivilligarbete i sitt arbete
- arbetar medveten om betydelsen av att ta hand om de frivilligas välbefinnande
- använder kunskap om betydelsen av kamratstöd i frivilligarbetet

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en miljö för frivillig- och föreningsverksamhet med att planera och handleda i verksamheten samt delta i arbetsgruppens arbete samt i frivilligverksamhet. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Därtill avlägger den studerande de lov och behörigheter som arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet förutsätter.

2.22. Arbete som kräver spetskompetens, 15 kp (106730)

Krav på yrkesskicklighet

Utveckling av kunnandet

Den studerande

- utvärderar sitt eget kunnande och identifierar sina styrkor och utvecklingsområden samt ger motiveringar
- utarbetar en utvecklingsplan för sin egen del, så att den stöder utvecklingen till spetskompetens inom branschen
- utvecklar sitt kunnande och sitt sätt arbeta utifrån respons
- arbetar i föränderliga situationer
- arbetar långsiktigt genom att utveckla sitt arbete
- arbetar som en del av teamet och delar med sig av sitt kunnande till de andra.

Arbete med uppgifter som kräver spetskompetens inom branschen

Den studerande

- väljer arbetsmetoder, arbetsredskap och material samt använder dem i förändringssituationer
- provar nya arbetsmetoder i sitt arbete
- inhämtar och tillämpar den information som behövs i arbetet
- arbetar kostnadseffektivt och så att det främjar företagets resultat
- främjar användningen av nya arbetssätt och -metoder i arbetsgemenskapen
- stärker och skapar nya kundkontakter
- följer arbetarskyddsbestämmelserna och -anvisningarna i sitt arbete.
- förutser risker och meddelar om riskfaktorer i arbetet
- säkerställer kundsäkerheten
- arbetar ergonomiskt riktigt och ser till sin arbetsförmåga
- håller sin arbetsmiljö ren och snygg.

Att beakta kvalitetskraven

Den studerande

- sätter upp sina mål och planerar sitt eget arbete och sin tidsplan på ett realistiskt sätt
- arbetar enligt företagets eller organisationens kvalitetskrav
- upptäcker avvikelser i kvaliteten och söker lösningar till dem
- arbetar enligt företagets och organisationens principer för hållbar utveckling.

Arbete i nätverk inom branschen

Den studerande

- kommunicerar med kunderna och i arbetsgemenskapen på svenska eller finska och på minst ett främmande språk
- känner till de centrala nationella och internationella nätverken inom branschen
- använder sig av nätverken i sitt arbete.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningsmetoder• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att utföra krävande arbetsuppgifter inom den egna branschen. Kunnandet kan också visas i nationella och internationella tävlingssituationer eller i träning inför tävlingssituationerna. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller en anpassning av bedömningen är inte möjliga i denna examensdel.

2.23. Verksamhet med ansvar för klimatet, 15 kp (106735)

Krav på yrkesskicklighet

Att utreda utgångspunkterna för klimatförändringen

Den studerande

- förstår klimatförändringen som fenomen och hur människans verksamhet påverkar den samt behovet av lösningar
- känner till särdragen i den finländska verksamhetsmiljön gällande begränsningen av klimatförändringen och anpassningen till den
- känner till centrala faktorer som inverkar på klimatförändringen inom den egna branschen
- känner igen sätt att begränsa klimatförändringen och anpassa sig till den i sitt eget arbete.

Att presentera effekter och lösningar på klimatförändringen

Den studerande

- utreder vilken klimatpåverkan organisationens verksamhet, produkt eller tjänst har
- föreslår och tar fram idéer till praktiska lösningar för att begränsa klimatförändringen och anpassa sig till den
- bedömer och jämför genomförbarheten och ekonomin i de påtänkta klimatlösningarna
- föreslår praktiskt genomförbara och motiverade lösningar för utvecklingen av sitt eget arbete, verksamheten i arbetsgemenskapen och produkter eller tjänster som minskar klimatpåverkan.

Att stöda verksamhet med ansvar för klimatet

Den studerande

- informerar om klimatlösningar i sin arbetsgemenskap
- organiserar verksamhet, genom vilka man utvecklar klimatmedvetenhet och klimatfrågor i arbetsgemenskapen
- inspirerar med sin egen verksamhet andra till klimatansvar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i praktiska arbetsuppgifter i ett yrkesprov genom att arbeta på ett klimatansvarigt sätt i sin egen bransch. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.24. Att fungera i en internationell arbetsmiljö, 15 kp (106734)

Krav på yrkesskicklighet

Att förbereda sig för arbete i en internationell arbetsmiljö.

Den studerande

- söker information om och bekantar sig med en internationell arbetsmiljö och den kommande arbetsuppgiften
- bekantar sig med kulturen och samhället i länder som är relaterade till arbetsuppgiften
- sköter de arrangemang och dokument som behövs i internationella arbetsuppgifter
- tar reda på och kommer överens om målen och innehållet för arbetsuppgiften
- tar i beaktande de krav, behov och tidtabell som arbetsmiljön och -uppgiften förutsätter.

Interaktion i en internationell arbetsmiljö

Den studerande

- fungerar i växelverkan med en internationell arbetsgemenskap och med internationella kunder
- använder branschens centrala ordföråd på ett främmande språk
- delar med sig av sitt kunnande i en internationell arbetsmiljö
- använder olika kommunikationskanaler på ett ansvarsfullt sätt
- fungerar med människor från olika kulturella bakgrunder
- fungerar enligt arbetskulturen.

Att arbeta i en internationell miljö

Den studerande

- följer gemensamt överenskomna arbetstider och arbetssätt
- fungerar flexibelt i olika situationer
- följer författningar och anvisningar relaterade till arbetsuppgiften
- beaktar risker i samband med hälsa och säkerhet
- fungerar på ett ansvarsfullt och etiskt sätt
- fungerar på ett sätt som främjar jämställdhet och jämlikhet.

Att använda och dela det internationella kunnande

Den studerande

- bedömer betydelsen av det kunnandet som hen förvärvat i internationella uppgifter för sin karriär
- använder sig av sitt internationella kunnande i arbetet
- utvärderar hur arbetsmetoder och verksamhetskulturer i länder i samband med arbetsuppgiften inverkar på hur smidigt arbetet sker och på slutresultatet
- delar med sig av sitt internationella kunnande i arbetsgemenskapen.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att arbeta i en internationell arbetsmiljö eller i ett projekt utomlands eller hemma. Till de delar den yrkesskicklighet som examensdelen förutsätter inte kan bedömas utifrån yrkesprovet, kompletteras påvisandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.25. Förberedelse för arbetsplatshandledaruppgifter, 5 kp (106731)

Krav på yrkesskicklighet

Att verka som kontaktperson

Den studerande

- sätter sig in i examensgrunderna inom den egna branschen och förstår kopplingen mellan arbetsuppgifterna och examensgrunderna
- sätter sig in i arbetsfördelningen mellan utbildningsanordnaren och arbetsplatsen i anordnandet av yrkesutbildning
- utreder möjligheterna att ordna utbildning och yrkesprov på arbetsplatsen
- informerar om anordnandet av yrkesutbildning på arbetsplatsen tillsammans med utbildningsanordnaren
- arbetar i interaktion med olika studerande och arbetstagare.

Förberedelse inför handledningssituationer

Den studerande

- sätter sig in i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet som gäller den studerande som handleds
- deltar i planeringen av förvärvandet av kunnande på arbetsplatsen
- deltar i introduktionen av arbetarskydd, arbetsplatsens instruktioner och rutiner för den studerande som handleds
- planerar handledningen av och tidsplanen för den studerande
- följer med olika handledningssituationer
- använder digitala verktyg på ett ändamålsenligt sätt
- utvärderar sin egen handledningskompetens och preciserar sina utvecklingsbehov.

Respons på utvecklingen av kunnandet

Den studerande

- jämför det förvärvade kunnandet med de uppställda målen
- ger konstruktiv respons på utvecklingen av kunnandet
- beaktar i responsen de studerande som är i behov av särskilt stöd samt studerande från olika språk- och kulturgrupper.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningsmetoder• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att verka som kontaktperson på arbetsplatsen och öva och förbereda sig inför handlednings- och responsituationer. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.26. Planering av företagsverksamhet, 15 kp (106732)

Krav på yrkesskicklighet

Att söka fram och komma med idéer till möjligheter för affärsverksamhet

Den studerande

- kartlägger företag och kunder inom den bransch hen valt
- bedömer utifrån kartläggningen möjligheterna för affärsverksamhet
- förstår kraven på och betydelsen av hållbar utveckling för affärsverksamheten.

Att utveckla affärsidén och utarbeta en affärsverksamhetsplan

Den studerande

- utreder utvecklingsutsikterna för marknaden och konkurrenssituationen
- kartlägger affärsidéer och väljer den mest genomförbara av dem
- gör en plan över företagets funktioner
- beräknar intäkterna och kostnaderna för företagsverksamheten och planerar finansieringen
- beaktar verksamhetsområdets lagstiftning i planeringen.

Att skapa nätverk med intressentgrupperna

Den studerande

- väljer intressentgrupper som är centrala för verksamheten
- presenterar företagets verksamhetsmodell på ett kundorienterat sätt för en central intressentgrupp.

Att utarbeta dokumenten för grundandet av ett företag

Den studerande

- väljer en lämplig företagsform
- beräknar den nödvändiga finansieringen
- utreder de centrala dokumenten för grundandet av ett företag och utarbetar dem.

Utvärdering av styrkor och kunnandet

Den studerande

- kartlägger sina styrkor i att verka som företagare
- lyfter fram det kunnande hen behöver i företagsverksamheten.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt • behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner • använder grundläggande information som behövs i arbetet • ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner • arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt • behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner • använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt • ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer • hanterar vanliga problemlösningssituationer • använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer • hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningsmetoder • tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer • arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer • tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt • presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande • förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att på egen hand eller i grupp utarbeta en affärsverksamhetsplan för sin utvecklade affärsidé. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.27. Arbeta i ett företag, 15 kp (106733)

Krav på yrkesskicklighet

Att planera affärsverksamheten i ett företag

Den studerande

- inhämtar den information som behövs i planeringen av de olika delområdena i företagets affärsverksamhet
- gör en kundorienterad åtgärdsplan och preciserar företagets mål
- gör upp budgetar och en finansieringsplan och är medveten om företagarens ställning
- identifierar de centrala riskerna med företagsverksamhet
- förstår kraven på och betydelsen av hållbar utveckling för affärsverksamheten.

Att skapa samarbetsnätverk som främjar affärsverksamheten

Den studerande

- skaffar centrala samarbetspartner för affärsverksamheten
- kommer överens om samarbetet med samarbetspartnerna
- ingår vid behov samarbetsavtal och beaktar ansvar och skyldigheter.

Att utöva företagsverksamhet

Den studerande

- utövar företagsverksamhet på egen hand eller som del av ett samarbetsnätverk
- sköter det delområde av affärsverksamheten som man kommit överens om
- löser på ett kundorienterat sätt problemsituationer som gäller företagets verksamhet
- följer verksamhetsområdets lagstiftning.

Att utvärdera och utveckla verksamheten i ett företag

Den studerande

- sätter upp mål för sin verksamhet i enlighet med företagets strategiska mål
- ger konstruktiva och motiverade förslag på utveckling av företagets verksamhet och beaktar kvalitets- och kostnads mål
- beaktar i sina planer kundernas och intressentgruppernas förväntningar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt• behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner• använder grundläggande information som behövs i arbetet• ändrar sitt arbete utgående från respons
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner• arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt• behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner• använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt• ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer
Goda 3	<ul style="list-style-type: none">• genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt sätt och tar initiativ i interaktionssituationer• hanterar vanliga problemlösningssituationer• använder information som behövs i arbetet på ett mångsidigt sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt
Goda 4	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt i interaktionssituationer• hanterar problemlösningssituationer genom att använda mångsidiga problemlösningssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet på ett mångsidigt och välgrundat sätt• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none">• planerar och genomför arbetshelheten på ett självständigt sätt med beaktande av övriga aktörer• arbetar på ett samarbetsvilligt och konstruktivt sätt även i utmanande interaktionssituationer• tillämpar information som behövs i arbetet i problemlösningssituationer på ett mångsidigt och kritiskt sätt• presenterar motiverade utvecklingsförslag gällande arbetet och verksamhetsmiljön• utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande• förstår betydelsen av sitt eget arbete som en del av en större helhet.

Sätt att visa yrkeskunnande

Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov i praktiska arbetsuppgifter genom att utöva företagsverksamhet. Till de delar som den yrkesskicklighet som krävs i examensdelen inte kan bedömas genom ett yrkesprov, kompletteras visandet av yrkesskickligheten individuellt på andra sätt.

2.28. Kunnande i kommunikation och interaktion (12 kp i svenskspråkig utbildning), 11 kp (106727)

I svenskspråkig utbildning har kunnande i kommunikation och interaktion en omfattning på 12 kompetenspoäng.

Delområdet kommunikation och interaktion på modersmålet ska avläggas och undervisas, så att modersmålet är svenska, finska eller samiska enligt utbildningsanordnarens undervisnings- och examensspråk. Delområdet kommunikation och interaktion på modersmålet kan enligt den studerandes beslut avläggas och undervisas även i form av svenska eller finska som den studerandes andraspråk, romani, teckenspråk eller något annat språk som är den studerandes modersmål om utbildningsanordnaren erbjuder denna möjlighet.

Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- behärskar skriftspråkets normer
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter

74

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, samiska

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer på samiska

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de texter och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter på samiska

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter med anknytning till den egna branschen och arbetslivet
- känner till praxis inom skriftspråket
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter på samiska

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, romani

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer på romani

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter på romani

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- behärskar skriftspråkets normer
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter på romani

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, teckenspråk

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att i olika kommunikationssituationer använda teckenspråk

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och gruppsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda teckenspråkiga texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån presentationer och vad hen sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika teckenspråkiga texter

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- producerar texter enligt strukturen i teckenspråket
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Kännedom om det svenska teckenspråket samt former och betydelse av litteratur på teckenspråket

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika genrer av litteratur på teckenspråket
- ser på och analyserar texter på teckenspråk.

Att tolka och producera olika tecknade texter

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar teckenspråkiga texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på tecknade texter
- redigerar sina teckenspråkiga texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska för teckenspråkiga

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer på svenska genom att vid behov använda tolk

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och gruppsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört eller fått tolkat, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter på svenska genom att vid behov använda tolk

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- använder huvudsakligen språkets grundstrukturer
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer genom att vid behov använda tolk samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på modersmålet, studerandes eget modersmål

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer på sitt eget modersmål

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och gruppsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter på sitt eget modersmål

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- behärskar skriftspråkets normer
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser och analyserar skönlitteratur.

Att tolka och producera olika texter på sitt eget modersmål

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter
- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kunnande och interaktion på modersmålet, svenska som andraspråk

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Att fungera i olika kommunikationssituationer

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- ställer upp mål för sin kommunikation
- motiverar sina åsikter och påståenden
- fungerar i samarbets- och grupsituationer
- presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället
- utvecklar målmedvetet sina kunskaper i svenska.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används inom den egna branschen och i arbetslivet
- tolkar olika texters mål och det viktigaste innehållet
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- gör anteckningar och sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter

Den studerande

- kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter
- producerar texter enligt den egna branschens och arbetslivets normer för texter
- använder huvudsakligen språkets grundläggande strukturer
- använder skriftspråkets normer på ett ändamålsenligt sätt
- använder ändamålsenlig informations- och kommunikationsteknik samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att känna till former och betydelser av språk och litteratur

Den studerande

- är medveten om och beaktar betydelsen av språklig, kulturell och identitetsmässig mångfald
- bekantar sig med olika litteraturgenrer
- läser svensk litteratur.

Att tolka och producera olika texter

Den studerande

- bekantar sig med olika textgenrer och analyserar deras uttryckssätt
- producerar och tolkar texter ensam och tillsammans med andra
- ger och tar emot konstruktiv respons på texter hen producerat
- bearbetar sina texter utifrån responsen.

Att utveckla förmågan att uppträda och arbeta i grupp

Den studerande

- ger både spontana och förberedda presentationer samt åskådliggör sin presentation
- främjar gruppens arbete och värdesätter andras synpunkter

- följer arbetslivets rutiner för möten och förhandlingar.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket, finska

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att använda det finska språket i muntliga och skriftliga kommunikationssituationer

Den studerande

- använder sina färdigheter i finska muntligt och skriftligt i olika slags kommunikationssituationer
- uttrycker sig ändamålsenligt med beaktande av situation och i växelverkan med andra
- analyserar, tolkar och producerar texter och instruktioner
- fördjupar sin uppfattning om de egna färdigheterna i finska och utvecklar sina strategier för språkstudier.

Att söka och använda information från olika finskspråkiga källor

Den studerande

- söker information från olika källor på finska
- granskar kritiskt och använder olika typer av informationskällor på ett mångsidigt sätt i sin kommunikation.

Att förstå betydelsen av att kunna finska i situationer och sammanhang som anknyter till arbetslivet

Den studerande

- förstår betydelsen av det finska språket i vardagen och inom arbetslivet
- utvecklar sina färdigheter i finska i olika slags kommunikationssituationer med anknytning till arbetsliv.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att diskutera och argumentera målinriktat och ändamålsenligt

Den studerande

- tar aktivt del av diskussioner
- uttrycker, formulerar och motiverar sina åsikter i växelverkan med andra
- värdesätter och tar andras åsikter i beaktande i diskussion.

Att tolka och producera texter som anknyter till arbetsliv

Den studerande

- uttrycker och tolkar texter som anknyter till det egna yrkesområdet
- producerar ändamålsenliga texter som behandlar den egna inriktningen och yrkesområdet.

Att utveckla strategier för språkstudier

Den studerande

- utvecklar sina färdigheter för språkstudier och lär sig att använda ändamålsenliga hjälpmedel för studierna och för att utveckla sina kunskaper.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Kommunikation och interaktion på ett främmande språk

Obligatoriska mål för kunnandet, 3 kp

Att använda ett främmande språk i olika kommunikationssituationer

Den studerande

- klarar av muntliga kommunikationssituationer
- producerar texter som behövs i kommunikationen
- diskuterar om sina arbetsuppgifter
- producerar texter som gäller branschen
- tolkar texter som gäller branschen
- utvärderar och utvecklar sin språkkunskap.

Att skaffa information från olika källor på främmande språk

Den studerande

- letar från olika källor efter information på ett främmande språk som behövs för verksamheten
- utvärderar och väljer information utifrån ändamålsenlighet, tillförlitlighet och aktualitet.

Att fungera i en miljö med språklig och kulturell mångfald

Den studerande

- känner till hur språket och kulturen hen studerar påverkar kommunikationssituationer
- kommunicerar i en flerspråkig och mångkulturell miljö
- bemöter människor jämlikt och med högaktning.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Kommunikation på ett främmande språk i arbetslivssituationer

Den studerande

- klarar av många olika kommunikationssituationer som gäller arbetet
- uttrycker sig på det sätt som situationen kräver.

Att fungera som en aktiv medborgare i olika samband på främmande språk

Den studerande

- fungerar som en aktiv medborgare genom att använda det främmande språket
- kommunicerar på ett främmande språk i arbetet och i vardagen och förstår sina rättigheter och skyldigheter
- beaktar i sin verksamhet de centrala dragen i olika kulturer.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Verksamhet i den digitala miljön

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Val och användning av utrustning för informations- och kommunikationsteknik

Den studerande

- väljer utrustning och applikationer som är lämpliga för användningsändamålet
- använder ändamålsenliga digitala apparater.

Användning av digitala tjänster och applikationer

Den studerande

- söker, hanterar och delar information i olika former
- bedömer om det digitala innehållet är säkert
- använder de vanligaste applikationerna för textbehandling, kalkylprogram och presentationsgrafik
- använder ändamålsenliga digitala tjänster och applikationer i sina arbetsuppgifter.

Att arbeta ansvarsfullt och säkert

Den studerande

- iakttar anvisningar om dataskydd och datasäkerhet
- skyddar sina personliga uppgifter och sin integritet
- känner igen de vanligaste cyber- och datasäkerhetshoten
- använder meddelandetjänster och sociala medier på ett ansvarsfullt sätt
- använder och delar digitalt innehåll och beaktar upphovsrätten
- känner till hur användning av digitala apparater och applikationer påverkar hälsan och välbefinnandet.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att använda digitala miljöer och applikationer

Den studerande

- identifierar de sociala nätverk som är centrala för arbetet
- använder plattformar och tjänster för att arbeta gemensamt
- bygger upp en professionell identitet på nätet.

Att producera och dela digitala innehåll

Den studerande

- producerar och delar digitalt innehåll på ett ansvarsfullt sätt i yrkesrelaterade nätverk
- använder eller bearbetar innehåll och beaktar användar- och upphovsrättigheter.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Konst och kreativt uttryck

Obligatoriska mål för kunnandet, 1 kp

Förstår kulturens och konstens betydelse för välbefinnandet

Den studerande

- använder olika former av kultur och konst i sitt arbete
- känner igen exempel på lokal och nationell kultur och konst
- förstår hur konst och kultur påverkar välbefinnandet.

Uttrycker sig själv genom konst och kreativt uttryck

Den studerande

- utvecklar sitt eget kreativa uttryck
- uttrycker sig själv genom konst och kreativt uttryck självständigt eller tillsammans med andra.

Uttrycker sig kreativt genom att skriva

Den studerande

- provar på olika metoder för kreativt skrivande
- använder olika fiktiva texter i sitt skrivande
- använder skönlitteratur som stöd för sitt arbete.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Observerar och samlar information om kulturmiljön och fenomen i den

Den studerande

- observerar sin kulturmiljö
- samlar information om fenomen i sin kulturmiljö ur ett fritt valt perspektiv.

Planerar och provar att genomföra ett verk, en produkt eller en tjänst genom kreativt uttryck

Den studerande

- planerar ett verk, en produkt eller en tjänst genom metoder för kreativt uttryck
- provar att genomföra ett verk, en produkt eller en tjänst genom kreativt uttryck.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

2.29. Kunnande i matematik och naturvetenskaper, 6 kp (106728)

Matematik och tillämpad matematik

Obligatoriska mål för kunnandet, 4 kp

Grundläggande matematik i arbetslivet och vardagen

Den studerande

- utför grundläggande räkneoperatiner med heltal, decimaltal och bråktal
- räknar procenträkning
- utför beräkningar i ekonomisk matematik (inkomster, utgifter, placeringar, lån och skatter)
- omvandlar måttenheter
- löser förstgradsekvationer
- utför de vanligaste area- och volymeräkningarna
- räknar med skala
- använder geometrin i en rätvinklig triangel för att lösa praktiska problem.

Att använda logisk slutledningsförmåga, matematiska metoder och hjälpmedel för att lösa matematiska problem

Den studerande

- beskriver enkla problem genom förstgradsekvationer och ofullständiga andragsradsekvationer, löser dem och tolkar resultaten
- använder räknare, kalkylprogram och andra hjälpmedel för att lösa problem
- söker från tabeller och grafer information som behövs för att lösa problem
- hanterar och konkretiserar statistiskt material
- fastställer och tolkar nyckeltal (medelvärde, typvärde och median) i statistiskt material
- observerar samband mellan storheter samt proportionaliteter.

Att bedöma resultatens korrekthet och storleksordning samt den använda lösningsmetoden

Den studerande

- kontrollerar att beräkningarna är riktiga
- kontrollerar att resultatets enhet och siffernoggrannhet är logiska
- bedömer om lösningsmetoden som användes är ändamålsenlig.

Att utvärdera matematiskt kunnande och identifiera dess betydelse

Den studerande

- identifierar sina egna styrkor samt utvecklingsområden i sitt matematiska kunnande
- förstår matematikens betydelse som arbetsredskap i arbets- och vardagslivet.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att lösa matematiska problem genom slutledningar, ekvationer och grafer

Den studerande

- använder andragsradsekvationer, ekvationspar, tabeller och grafer för att lösa matematiska problem
- känner igen en exponentiell modell och löser enkla exponentialekvationer
- använder trigonometri med rät- och snedvinkliga trianglar för att lösa matematiska problem.

Att inhämta, gruppera och tolka matematisk information

Den studerande

- använder statistik, tabeller och grafiska framställningar för att identifiera och jämföra matematisk information
- känner till begreppet normalfördelning och hur ett normalfördelat material framställs grafiskt
- samlar in, grupperar och analyserar tabeller och grafisk information från olika källor.

Att producera information utifrån statistiskt material samt beräkning av sannolikheter

Den studerande

- tar fram och tolkar lägesmått och standardavvikelse samt väntevärden för en diskret fördelning utifrån statistiskt material
- förstår betydelsen av sannolikhetsberäkningar och beräknar klassiska sannolikheter.

Att bedöma lösningarnas riktighet och resultatens storleksordning

Den studerande

- kontrollerar att matematiska lösningar är riktiga
- bedömer storleksordningen av matematiska resultat.

Att tillämpa ekonomisk matematik

Den studerande

- gör kostnads- och lönsamhetsjämförelser
- drar slutsatser utifrån kostnads- och lönsamhetsjämförelserna.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpning av dem

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att identifiera beroendeförhållanden mellan fysikaliska begrepp och storheter samt utföra räkneoperationer

Den studerande

- beskriver och förklarar vanliga fysikaliska fenomen (rörelse, kraft, energi, värme och elektricitet) med hjälp av centrala begrepp
- kopplar samman vanliga egenskaper och storheter som anknyter till fysikaliska fenomen
- löser enkla räkneuppgifter som anknyter till likformig rörelse och energi.

Att identifiera beroendeförhållanden mellan kemiska begrepp och storheter samt utföra räkneoperationer

Den studerande

- beskriver och förklarar vanliga kemiska fenomen (grundämnen och föreningar, blandningar, kemiska reaktioner och bindningar, oxidation och reduktion samt syror och baser) med kemiska begrepp
- kopplar samman vanliga egenskaper och storheter som anknyter till kemiska fenomen
- löser enkla räkneuppgifter som gäller substansmängd och koncentration.

Tillämpning av och kunnande inom kemi och fysik i arbetslivet och i vardagen

Den studerande

- förstår varför fysik och kemi behövs i vardags- och arbetslivet
- förstår vilka fysikaliska lagbundenheter och säkerhetsperspektiv som bör beaktas i vardags- och arbetslivet
- beaktar egenskaperna hos de kemiska ämnen som används i vardags- och arbetslivet samt eventuella miljörisker
- identifierar miljökonsekvenserna av fenomen och ämnen
- använder säkerhetsdatablad för kemikalier
- hanterar kemiska ämnen utan att orsaka fara för sig själv, andra eller miljön
- identifierar sina egna styrkor och utvecklingsområden i fråga om kunnandet i fysik och kemi.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att utföra experimentella mätningar och observationer av fysikaliska och kemiska fenomen

Den studerande

- utför experimentella mätningar och observerar fenomen inom mekanik och energi samt lagbundenheter med hjälp av lämpliga metoder och redskap
- utför experimentella mätningar och observerar kemiska fenomen och lagbundenheter som berör syror och baser, oxidation och reduktion samt organisk kemi med hjälp av lämpliga metoder och redskap.

Hantering av experimentella mätresultat och analys av observationer

Den studerande

- presenterar centrala mätresultat med tabeller och grafiska framställningar
- behandlar mätresultat med matematiska metoder och skapar modeller för observerade fenomen
- definierar eventuella felkällor i mätresultat och anger resultaten med lämplig noggrannhet
- bedömer tillförlitligheten hos mätresultat
- drar slutsatser utifrån mätresultat.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

2.30. Kunnande om samhälle och arbetsliv, 9 kp (106729)

Att verka i samhället och som medborgare

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att verka i det finländska samhället

Den studerande

- känner till medborgarnas grundläggande rättigheter och skyldigheter
- följer principerna om jämställdhet och likabehandling
- fungerar som en aktiv medborgare och använder mångsidiga påverkningssätt.

Att använda samhällets tjänster och att vara konsument

Den studerande

- känner till och kan använda samhällets tjänster
- känner till sina rättigheter och skyldigheter som konsument
- är en ansvarsfull konsument
- inhämtar den information hen behöver i konsumentfrågor.

Att planera den egna ekonomin och bedöma ekonomiska risker

Den studerande

- utvärderar och identifierar faktorer som påverkar den egna ekonomiska situationen
- följer upp sina inkomster och utgifter
- planerar inköp
- jämför olika finansieringsalternativ
- ställer upp personliga ekonomiska mål
- förutser riskfaktorer som påverkar den egna ekonomin i olika livssituationer.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att delta och påverka i samhället

Den studerande

- söker information om möjligheter till samhällelig påverkan
- följer det samhällliga beslutsfattandet
- deltar i samhällelig påverkan.

Att bedöma branschens betydelse i samhället

Den studerande

- följer den samhällliga diskussionen inom branschen
- bedömer branschens betydelse i samhället och dess framtidsutsikter.

Samhällsekonomin grunder och centrala aktörer

Den studerande

- följer de ekonomiska nyheterna
- förstår hur utvecklingen av den samhällliga och ekonomiska situationen påverkar i allmänhet och i fråga om arbetsplatser och sysselsättning inom den egna branschen
- förstår samhällsekonomin grunder, grundläggande begrepp och centrala aktörer.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Att verka i arbetslivet

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att analysera situationen på arbetsmarknaden och behov av kunnande inom branschen

Den studerande

- analyserar situationen på arbetsmarknaden inom branschen
- känner till de centrala principerna i arbetsmarknadssystemet
- känner till de centrala yrkesmässiga nätverken inom branschen
- känner till det kunnande som krävs i olika arbetsuppgifter inom branschen.

Att ingå ett arbetsavtal med en arbetsgivare

Den studerande

- sätter sig in i den egna branschens arbetsvillkor och den centrala arbetslagstiftningen
- granskar innehållet i arbetsavtalet, vid behov med hjälp av en sakkunnig.

Att vara en del av en arbetsgemenskap

Den studerande

- följer de angivna arbetstiderna och de överenskomna verksamhetssätten samt arbetar flexibelt i olika situationer
- följer i sitt arbete anvisningarna om utseende och klädsel
- använder i sitt arbete ändamålsenliga skyddskläder och följer arbetarskyddsanvisningarna
- arbetar som en del av mångfaldig och mångkulturell arbetsgemenskap.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att vara medlem i en arbetsgemenskap

Den studerande

- identifierar sin egen roll som medlem i arbetsgemenskapen
- arbetar i enlighet med arbetsplatsens verksamhetskultur
- följer och utvecklar de överenskomna verksamhetssätten.

Att fungera i olika interaktions- och grupsituationer i arbetslivet

Den studerande

- fungerar konstruktivt i olika interaktionssituationer i arbetslivet
- utvecklar sina interaktionsfärdigheter utifrån respons
- fungerar i grupsituationer enligt sin egen arbetsuppgift och arbetsplatsens verksamhetskultur
- använder ändamålsenlig psykologisk kunskap för att främja det egna och arbetsgemenskapens välbefinnande.

Att utreda arbetsuppgifterna inom branschen på den nationella och internationella arbetsmarknaden

Den studerande

- söker självständigt information om arbetsplatser inom den egna branschen på den nationella och den internationella arbetsmarknaden
- hittar arbetsplatser som är lämpliga för hen själv på den nationella och den internationella arbetsmarknaden.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Färdigheter i studie- och karriärplanering

Obligatoriska mål för kunnandet, 1 kp

Att identifiera egna intressen, möjligheter och behov av stöd

Den studerande

- följer med sina framsteg i lärandet och i sitt förvärvande av kunnande samt identifierar eventuella behov av stöd
- identifierar sina intresseområden och möjligheter inom yrkesområdet
- tar reda på och identifierar sina styrkor, färdigheter och utvecklingsområden
- utvärderar sitt eget lärande och kunnande regelbundet.

Att göra val gällande den egna examen och karriären

Den studerande

- tar reda på alternativ som är lämpliga för hen själv och som stöder den egna karriärplanen genom att använda olika informationskällor och digitala handledningstjänster
- känner till uppbyggnaden av examen, de prestationer som krävs och de valmöjligheter som främjar placeringen i arbetslivet och den egna karriärplanen
- följer med hur avläggandet av examen framskrider
- använder ändamålsenliga lärmiljöer för förvärvandet av kunnande.

Att under avläggandet av examen inhämta information om olika möjligheter till vidareutbildning och om utbildningsutbud

Den studerande

- använder informationskällor, handledningstjänster och ansökningssystem för vidareutbildning och för att planera framtiden
- söker information om olika alternativ för vidareutbildning som är lämpliga för hen själv och utarbetar en karriärplan
- bekantar sig med inträdeskraven, ansökningsförfarandet och antagningskriterierna för vidareutbildning.

Förberedelser för att hitta ett arbete och presentera sitt kunnande under avläggandet av examen

Den studerande

- bekantar sig med de möjligheter och arbetsmiljöer som arbetslivet erbjuder samt kartlägger karriäralternativ som är lämpliga för hen själv
- synliggör sitt eget kunnande och sina styrkor då hen är arbetssökande och presenterar sitt kunnande på ett omfattande sätt
- söker arbetsplatser och använder olika ansökningssystem och ansökningsmetoder
- uppdaterar sin karriärplan med tanke på anställning.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet

Obligatoriska mål för kunnandet, 1 kp

Att arbeta i enlighet med företagets mål

Den studerande

- förstår betydelsen av företagsverksamhet i samhället
- arbetar kundorienterat och ekonomiskt
- förstår betydelsen av sitt eget arbetssätt i arbetsgemenskapen.

Att utvärdera en affärsidé och möjligheterna att genomföra den

Den studerande

- framför en affärsidé med beaktande av kundernas behov
- finner de centrala tjänster och informationskällor som stöder grundande av ett företag
- tar reda på vilka nätverk som behövs för att genomföra affärsidén
- bedömer de ekonomiska förutsättningarna för att genomföra en affärsidé
- bedömer sina färdigheter att verka som företagare
- utreder risker och möjligheter i affärsverksamheten.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet

Obligatoriska mål för kunnandet, 2 kp

Att ta vara på sin hälsa och funktionsförmåga

Den studerande

- söker mångsidig information om hälsan i sin åldersklass och om möjligheterna att främja sin egen hälsa och funktionsförmåga
- utarbetar en mångsidig plan för främjande av sin egen hälsa och sitt eget välbefinnande som uppdateras enligt situationen, och som beaktar betydelsen av motion, näring, återhämtning, sömn, psykiskt välbefinnande, nikotinfrihet och drogfrihet, sexuell hälsa och mänskliga relationer för upprätthållandet av studie- och arbetsförmågan
- främjar aktivt sin hälsa och sitt välbefinnande, och utvärderar realistiskt även utifrån respons hur planen förverkligats och hur målen uppnåtts.

Att utvärdera verksamhetsmiljön samt säkerhet och sundhet i verksamheten

Den studerande

- följer de överenskomna anvisningarna för säkerhet och hälsofrämjande tillsammans med andra och bedömer eventuella behov av att utveckla sitt arbetssätt
- främjar sin arbetsförmåga och beaktar i sitt arbete belastningsfaktorerna i yrket på ett mångsidigt sätt
- tar reda på hur ergonomi inverkar på arbetsförmågan i olika arbetsmiljöer.

Att främja studie- och arbetsförmågan samt välbefinnandet genom motion

Den studerande

- söker mångsidig information om fördelarna med och kraven på motion för hälsan samt studie- och arbetsförmågan och beaktar informationen i sin plan för främjande av den fysiska funktionsförmågan och beaktar också de branschspecifika kraven på att upprätthålla sin studie- och arbetsförmåga
- utvecklar de fysiska egenskaper och ergonomiska färdigheter som krävs för studie- och arbetsförmågan
- rör på sig och gör sitt bästa i alla motionssituationer för att främja sin studie- och arbetsförmåga.

Att förebygga olyckor och att ge första hjälp

Den studerande

- är försiktig och förebygger olyckor
- ger första hjälpen och tillkallar ytterligare hjälp i rätt tid
- förhindrar genom sitt agerande uppkomsten av fler olyckor.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att upprätthålla och främja arbetsförmågan och välbefinnandet genom motion

Den studerande

- följer, utvärderar och upprätthåller sin fysiska funktionsförmåga samt deltar aktivt i motionssituationer genom att främja principerna för rent spel
- tillämpar mångsidigt de motoriska grundfärdigheter och färdigheter i motionsgrenar som behövs för att motionera
- utvärderar välgrundat sin kapacitet och kraven på arbetsförmåga i förhållande till sin funktionsförmåga

Att främja gemenskapen i läroanstalten och de studerandes välbefinnande och delaktighet

110

Den studerande

- deltar aktivt som medlem i en studerandegrupp samt planerar och deltar i motions- och andra aktiviteter samt evenemang som de studerande ordnar på ett sätt som främjar välbefinnandet och delaktigheten

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

Främjande av hållbar utveckling

Obligatoriska mål för kunnandet, 1 kp

Principerna för hållbar utveckling

Den studerande

- känner till de centrala målen för ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella aspekter av hållbar utveckling och hur dessa påverkar varandra
- förstår betydelsen av människans verksamhet på klimatförändringen
- förstår naturens mångfald och identifierar nödvändigheten av hållbar användning av naturresurser på nationell och global nivå
- identifierar i sitt eget liv och i arbetet riktlinjerna för hållbar utveckling.

Kolneutralitet och cirkulär ekonomi

Den studerande

- förstår principerna för kolneutralitet och cirkulär ekonomi
- identifierar energi- och materialeffektiviteten för en produkt eller tjänst.

Etiska aspekter i verksamheten

Den studerande

- identifierar etiska val som ingår i arbetet
- utvärderar egna och andras lösningar ur etisk synvinkel.

Valbara mål för kunnande, 3 kp

Att bedöma hållbar utveckling

Den studerande

- bekantar sig med arbetsplatsens eller branschens verksamhet med tanke på hållbar utveckling
- bedömer faktorer som påverkar hållbar utveckling på arbetsplatsen eller inom branschen
- ger förslag i fråga om utvecklingsbehov gällande hållbar utveckling.

Planering av verksamhetssätt för hållbar utveckling

Den studerande

- fastställer mål för främjande av hållbar utveckling och lösning av problem på arbetsplatsen eller inom branschen
- väljer metoder och verksamhetssätt som främjar hållbar utveckling
- schemalägger uppgifter och fastställer resurser
- planerar det samarbete som behövs.

Att fungera som en aktiv aktör inom hållbar utveckling

Den studerande

- genomför verksamhetssätt för hållbar utveckling på arbetsplatsen eller inom branschen
- visar exempel inom hållbar utveckling och uppmuntrar andra att arbeta för hållbar utveckling
- informerar om behov av förändring i verksamhetssätten.

Att bedöma framgångarna i verksamhet för hållbar utveckling

Den studerande

- bedömer hur verksamhetssätten eller produkterna har förändrats på arbetsplatsen eller inom branschen

- presenterar utvecklingsbehov för främjande av hållbar utveckling i framtiden.

Bedömning

Den studerande	
Nöjaktiga 1	<ul style="list-style-type: none"> • behöver tidvis stöd i rutinmässiga situationer • handlar korrekt i bekanta interaktionssituationer • känner till de grundläggande begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder grundläggande information på ett rutinmässigt sätt • utvärderar sin prestation
Nöjaktiga 2	<ul style="list-style-type: none"> • handlar huvudsakligen på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i bekanta interaktionssituationer • känner till de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder den grundläggande informationen på ett ändamålsenligt sätt • utvärderar sin prestation och identifierar sina styrkor och mål för utveckling
Goda 3	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga situationer • handlar på ett samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser vanliga problemsituationer • behärskar de centrala begreppen och kunskaperna inom delområdet • använder information på ett mångsidigt sätt • utvärderar sin prestation och ger förslag till utveckling av sin verksamhet
Goda 4	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i vanliga interaktionssituationer • löser problemsituationer genom att använda mångsidiga metoder • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet samt känner till särdragen i delområdet • tillämpar information på ett mångsidigt och välgrundat sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt samt identifierar sina styrkor och utvecklingsområden
Berömliga 5	<ul style="list-style-type: none"> • handlar på ett systematiskt och självständigt sätt i rutinmässiga och varierande situationer • handlar på ett konstruktivt och samarbetsvilligt sätt i varierande interaktionssituationer • löser problemsituationer genom mångsidiga sätt och ger utvecklingsförslag • behärskar begreppen och kunskaperna inom delområdet på ett brett och djupgående sätt • tillämpar information på ett mångsidigt, välgrundat och kritiskt sätt • utvärderar sin prestation på ett realistiskt sätt och presenterar motiverade lösningar för utvecklingen av sitt kunnande

3. Bedömning av kunnandet

De yrkesinriktade examensdelarna bedöms på skalan 1–5 enligt kraven på yrkesskicklighet och bedömningskriterierna. Den studerandes kunnande bedöms per examensdel. Vitsordet för examensdelen fastställs enligt den nivå i bedömningsskalan som främst beskriver den studerandes kunnande som helhet.

De gemensamma examensdelarna bedöms på skalan godkänd/underkänd. Delområdena av de gemensamma examensdelarna bedöms på skalan 1–5 enligt kraven på yrkesskicklighet och bedömningskriterierna. Vitsordet för delområdet av den gemensamma examensdelen fastställs enligt den nivå i bedömningsskalan som främst beskriver den studerandes kunnande som helhet.

4. Anpassning och avvikelse

I grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning är det inte möjligt anpassa bedömningen av kunnandet som gäller klientsäkerhet och det är heller inte möjligt att avvika från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet som gäller klientsäkerhet.

5. Kompetensområdet för handledning av ungdomar och gemenskaper

Ledare för ungdomar och gemenskaper planerar, ordnar och leder verksamhet för personer i olika åldrar. Arbetet omfattar handledning, vägledning och stöd för personer i olika åldrar och tyngdpunkten ligger på att öka delaktigheten, jämlikheten och medborgarverksamheten. Inom branschen stöder man och skapar möjligheter till hobbyverksamhet och därtill vill man också utveckla de ungas verksamhetsmöjligheter samt trygga och utvidga deras möjligheter att delta i samhället.

En ledare för ungdomar och gemenskaper arbetar i olika handledningsmiljöer, såsom ungdomsarbete, verksamhet i organisationer, skolungdomsarbete, barnskyddets arbetsmiljöer och olika verksamheter för personer som behöver stöd.

6. Kompetensområdet för småbarnspedagogik och familjeverksamhet

Barnledare arbetar i verksamhetsmiljöer inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen, såsom daghem, familjedagvård och öppen småbarnspedagogik. Barnledaren kan också arbeta med barn i skolåldern och i familjearbetet. Barnledarens arbete omfattar systematisk och målinriktad pedagogisk verksamhet, undervisning, vård och omsorg. Barnledaren har också kompetens inom familjearbete.

Barnledaren har behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik enligt lagen och förordningen om småbarnspedagogik. Inom kompetensområdet är det också möjligt att få behörighet att arbeta som barnledare i en församling inom Finlands evangelisk-lutherska kyrka och att arbeta med uppgifter inom församlingens småbarnspedagogik och familjeverksamhet.

Grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning som ger behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik enligt lagen om småbarnspedagogik ska innehålla eller kompletteras med obligatoriska examensdelar som ger kompetens inom småbarnspedagogik och familjeverksamhet eller handledning i kommunikation och teckenspråk.

7. Kompetensområdet för handledning i kommunikation och teckenspråk

Handledare i kommunikation och teckenspråk arbetar med handledning, pedagogisk verksamhet och assistans för personer i olika åldrar. Klienterna är främst personer som behöver stöd i kommunikationen, personer med hörsel- och synnedläggning samt teckenspråkiga. En handledare i kommunikation och teckenspråk har behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik enligt lagen och förordningen om småbarnspedagogik. En handledare i kommunikation och teckenspråk kan också arbeta med handledning i skolgången. Handledaren i kommunikation och teckenspråk främjar i sitt arbete användningen av kommunikationsmetoder som stöder, kompletterar och ersätter talet och genomförandet av de teckenspråkigas språkliga rättigheter.

Grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning som ger behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik enligt lagen om småbarnspedagogik ska innehålla eller kompletteras med obligatoriska examensdelar som ger kompetens inom småbarnspedagogik och familjeverksamhet eller handledning i kommunikation och teckenspråk.

8. Bilaga 1. Värdegrund

Det kunnande som yrkesutbildningen ger utvecklar individerna, arbetslivet och samhället. Yrkesutbildningen ger individer och gemenskaper färdigheter att fatta beslut som grundar sig på etisk och kritisk reflektion, kunskap och förmåga att sätta sig in i andras position.

Yrkesutbildningen främjar jämlikhet och likabehandling samt välmående och demokrati. Respekt för de mänskliga rättigheterna, tolerans, olikhet och kulturell mångfald ses som en rikedom och de utgör en del av utbildningen. Öppenhet skapar trygghet och förtroende.

Yrkesutbildningen grundar sig på arbetslivets kompetensbehov och erbjuder olika sätt att utveckla kunnandet utgående från den studerandes behov och livssituation. Förändringar i verksamhetsmiljöerna innebär även förändringar i yrkena och den enskilda individens ansvar för utvecklingen av sitt kunnande ökar. Yrkesutbildningen svarar på ett flexibelt och effektivt sätt på förändringar i kompetensbehoven hos individerna, arbetslivet och samhället.

I yrkesutbildningen förstår man nödvändigheten av en hållbar livsstil och man bygger kompetensbasen på en ekonomi som främjar välmåendet både för miljön och medborgarna. Yrkesutbildningen ökar förståelsen för en hållbar användning av naturresurserna, begränsningen av klimatförändringen och anpassningen till den samt för bevarandet av naturens mångfald. Ett säkert arbete, en företagsam attityd och hantering av ekonomin utgör en del av yrkesskickligheten. Internationaliseringen och det globala ansvaret ökar.

Värdegrunden genomförs i verksamhetskulturen, förvärvandet och påvisandet av kunnandet samt i lärmiljöerna inom yrkesutbildningen.

9. Bilaga 2. Lov och behörigheter

Ett krav i examen är att den studerande avlägger de behörigheter och lov som författningar och arbetslivet förutsätter och som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet förutsätter.

10. Bilaga 3. Examensspecifika krav på hälsotillstånd

De examensspecifika kraven på hälsotillstånd i grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning är fastställda i Utbildningsstyrelsens föreskrift Krav på studerandes hälsotillstånd i den grundläggande yrkesutbildningen.